

- c) nowoczesne metody postępowania diagnostycznego i preferowane leczenie w przypadku współistnienia chorób niepołożniczych: chorób układu sercowo-naczyniowego, układu oddechowego, gruczołów dokrewnych, układu moczowego, układu trawiennego, zakrzepowo-zatorowych, zakaźnych, infekcyjnych, układu nerwowego, układu kostnego, nowotworowych, oczu oraz urazów i niedokrwistości,
 - d) zagrożenia dla ciężarnej i płodu w przypadku współistnienia chorób niepołożniczych u matki,
 - e) rola położnej w monitorowaniu przebiegu ciąży przy współistnieniu chorób niepołożniczych,
 - f) proces pielęgnowania rodziny w przypadku chorób współistniejących z ciążą,
 - g) udział położnej w działaniach diagnostycznych i profilaktyczno-leczniczych podejmowanych w stosunku do ciężarnej i płodu w przypadku współistnienia choroby matki,
 - h) edukacja rodziców w zakresie ich współdziałania w procesie pielęgnacyjno-leczniczym w przypadku współistnienia choroby matki,
 - i) komunikowanie się z rodzicami i udzielanie wsparcia emocjonalnego w sytuacjach trudnych,
 - j) organizacja pracy zespołu interdyscyplinarnego sprawującego opiekę nad rodzicami i płodem w przypadku współistnienia ciąży z chorobą matki,
 - k) specjalistyczna aparatura diagnostyczna.
- 5) współdziałać w zespole terapeutycznym podejmującym opiekę nad rodzącą, jej dzieckiem i mężem w przypadku patologii przebiegu porodu;
 - 6) współpracować z członkami zespołu terapeutycznego i interdyscyplinarnego w realizacji opieki nad rodzącą, jej dzieckiem i mężem w przypadku współistnienia chorób matki;
 - 7) komunikować się z rodzącą, jej mężem oraz z członkami zespołu terapeutycznego i interdyscyplinarnego w czasie porodu;
 - 8) wspierać psychicznie rodzącą i jej męża lub matkę samotną w sytuacjach typowych, nieprzewidywanych lub trudnych emocjonalnie;
 - 9) rozwiązywać trudne etycznie problemy zgodnie z zasadami etyki ogólnej i zawodowej,
 - 10) organizować pracę własną i podległego personelu;
 - 11) ocenić jakość działań własnych i podległego personelu oraz rezultaty działań podjętych przez zespół terapeutyczny;
 - 12) podejmować działania diagnostyczne i interpretować uzyskane wyniki;
 - 13) współuczestniczyć w prowadzeniu badań naukowych dotyczących podnoszenia jakości opieki położniczej;
 - 14) planować, a w czasie porodu realizować działania edukacyjne wobec rodziców;
 - 15) realizować funkcję dydaktyczno-wychowawczą w stosunku do personelu medycznego;
 - 16) samodzielnie wykonywać i interpretować zapisy badania KTG;
 - 17) sprawować intensywny nadzór nad matką i dzieckiem w sytuacjach zagrożenia życia.

MODUŁ IV. OPIEKA NAD RODZĄCĄ, JEJ DZIECKIEM I MĘŻEM

1. Cel modułu

Aktualizacja, doskonalenie i nabycie nowych umiejętności intelektualnych i praktycznych oraz modyfikacja postawy w celu zapewnienia optymalnej jakości opieki położniczej nad rodzącą, jej dzieckiem i mężem.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania położna powinna:

- 1) określić i tworzyć standardy opieki nad rodzącą, jej dzieckiem i mężem w fizjologii i patologii porodu;
- 2) planować zgodnie ze standardami opieki i samodzielnie realizować proces pielęgnowania dla rodzącej, jej dziecka i męża w prawidłowo przebiegającym porodzie,
- 3) prognozować przebieg porodu;
- 4) zapobiegać powikłaniom w przebiegu porodu ze strony matki i dziecka poprzez podejmowanie stosownych działań zgodnie z kompetencjami położnej;

3. Treści nauczania:

- 1) opieka nad rodzącą, jej dzieckiem i mężem w fizjologicznym przebiegu porodu:
 - a) poród naturalny a poród aktywny,
 - b) poród w wodzie,
 - c) samodzielna, zindywidualizowana i ciągła opieka położnicza w warunkach szpitalnych, środowisku domowym lub domu narodzin,
 - d) wskazania, warunki i metody preindukcji porodu,
 - e) monitorowanie stanu ogólnego i położniczego rodzącej w poszczególnych okresach porodu,
 - f) monitorowanie stanu dziecka w czasie porodu,
 - g) proces pielęgnowania rodzącej, jej dziecka i męża w czasie porodu o czasie, przed terminem i z ciąży biologicznie przenoszonej,

- h) łagodzenie bólu porodowego: metody naturalne (w tym niekonwencjonalne), znieczulenie zewnątrzoponowe,
 - i) dokumentowanie przebiegu porodu oraz procesu pielęgnowania,
 - j) zasady i metody tworzenia standardów opieki położniczej,
 - k) metody psychologicznego oddziaływania na rodziców w celu tworzenia korzystnych warunków do odbycia porodu,
 - l) formy i metody edukacji rodziców w czasie porodu,
 - m) organizacja i ocena pracy własnej i zespołu terapeutycznego w sytuacji typowej i w przypadku porodu nagłego,
 - n) kardiokografia, ultrasonografia śródporodowa;
- 2) opieka nad rodzącą, jej dzieckiem i mężem w porodzie powikłanym:
- a) wskazania, warunki i metody indukcji,
 - b) powikłania przebiegu porodu zależne od: nieprawidłowej budowy miednicy kostnej rodzącej, nieprawidłowego usytuowania płodu w macicy; zaburzeń: w przebiegu mechanizmu porodowego, czynności skurczowej mięśnia macicy, w rozwieraniu się części pochwowej szyjki macicy, w funkcjonowaniu, oddzielaniu i wydalaniu łożyska, wypadnięcia pępowiny i części drobnych płodu,
 - c) nieprawidłowy przebieg porodu uwarunkowany zaburzeniami stanu zdrowia dziecka,
 - d) rola położnej w profilaktyce powikłań porodowych,
 - e) udział położnej w prowadzeniu intensywnego nadzoru stanu ogólnego i położniczego rodzącej oraz działań terapeutycznych w stanach zagrożenia życia,
 - f) intensywny nadzór stanu zdrowia dziecka oraz terapia wewnątrzmaciczna i pourodzeniowa — udział położnej,
 - g) proces pielęgnowania rodzącej, jej dziecka i męża w porodzie powikłanym,
 - h) postępowanie położnej w przygotowaniu rodzącej i jej męża do porodu zabiegowego, zabiegów i operacji położniczych,
 - i) rola położnej podczas porodu: zabiegowego, z położenia płodu podłużnego miednicowego, z ciąży mnogiej, z ciąży martwej, przy zabiegach i operacjach położniczych,
 - j) wybrane metody komunikowania się z rodzicami w przypadku porodu powikłanego — udzielanie wsparcia,
 - k) określone metody i zakres edukacji rodziców w patologii przebiegu porodu,
 - l) organizacja i ocena pracy własnej i zespołu terapeutycznego w sytuacji intensywnej terapii,
 - m) aparatura stosowana w sytuacji intensywnej opieki;
- 3) opieka nad rodzącą, jej dzieckiem i mężem w przypadku współistnienia chorób matki:
- a) czynniki ryzyka ciążowego a poród,
 - b) nowoczesne metody postępowania diagnostyczno-leczniczego w czasie porodu, w przypadku współistnienia chorób wynikających z reakcji organizmu kobiety na ciążę: gestozy (nadciśnienia indukowanego ciążą), cholestazy, immunizacji Rh,
 - c) nowoczesne metody postępowania diagnostyczno-położniczego w czasie porodu w przypadku chorób niepołożniczych: chorób układu sercowo-naczyniowego, zakrzepowo-zatorowych, układu oddechowego, gruczołów dokrewnych, układu moczowego, układu pokarmowego, zakaźnych, infekcyjnych, układu nerwowego, układu kostnego, nowotworowych oraz cukrzycy i niedokrwistości,
 - d) niebezpieczeństwa dla rodzącej i dziecka wynikające ze współistnienia chorób,
 - e) monitorowanie stanu matki i dziecka oraz postępu porodu w przypadku współistnienia z ciążą chorób matki,
 - f) proces pielęgnowania rodzącej, jej dziecka i męża w sytuacji chorób matki współistniejących z ciążą,
 - g) udział położnej w diagnostyce i terapii rodzącej i dziecka w przypadku współistnienia z ciążą chorób matki,
 - h) edukacja rodziców wdrażająca ich do współudziału w procesie pielęgnacyjno-leczniczym,
 - i) określone metody komunikowania się z rodzicami w sytuacji trudnej emocjonalnie — sposoby rozwiązywania,
 - j) organizacja i ocena pracy zespołu interdyscyplinarnego sprawującego opiekę nad rodzącą ze współistniejącą chorobą, jej dzieckiem i mężem,
 - k) nowoczesna aparatura stosowana w monitorowaniu stanu matki i dziecka.

MODUŁ V. OPIEKA NAD POŁOŻNICĄ, JEJ DZIECKIEM I MĘŻEM

1. Cel modułu

Sprawowanie profesjonalnej opieki nad położnicą, jej dzieckiem i mężem w chorobie i stanach zagrożenia życia w połogu.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania położna powinna:

- 1) określić i opracować standardy opieki nad położnicą, jej dzieckiem i mężem w fizjologii i patologii porodu;
 - 2) planować zgodnie ze standardami opieki i samodzielnie realizować opiekę w stosunku do położnicy, jej dziecka i męża w prawidłowo przebiegającym porodu;
 - 3) oceniać skuteczność i jakość opieki położniczej;
 - 4) zapobiegać powikłaniom u położnicy;
 - 5) dokonać oceny stanu zdrowia dziecka i potencjalnych zagrożeń;
 - 6) wykonać szczepienia ochronne noworodka;
 - 7) podejmować działania w stanach zagrożenia życia noworodka;
 - 8) współdziałać z członkami zespołu terapeutycznego i interdyscyplinarnego w realizacji opieki nad położnicą, jej dzieckiem i mężem w przypadku patologii porodu i współistnienia chorób matki;
 - 9) komunikować się z położnicą, jej mężem oraz członkami zespołu terapeutycznego i interdyscyplinarnego;
 - 10) wspierać psychicznie położnicę i jej męża lub matkę samotną w sytuacjach typowych lub trudnych emocjonalnie czy nieprzewidzianych;
 - 11) ułatwiać przeżywanie etapów żałoby po stracie dziecka;
 - 12) rozwiązywać trudne etycznie problemy zgodnie z zasadami etyki ogólnej i zawodowej;
 - 13) organizować pracę własną i podległego personelu;
 - 14) ocenić działania własne i podległego personelu oraz rezultaty działań podjętych w zespole terapeutycznym;
 - 15) podejmować działania diagnostyczne i interpretować uzyskane wyniki;
 - 16) planować i realizować edukację wobec rodziców w porodu;
 - 17) edukować położnicę w dziedzinie samoopieki i opieki nad dzieckiem;
 - 18) wspierać nawiązywanie kontaktów matki z dzieckiem i ojca z dzieckiem.
- 3. Treści nauczania:**
- 1) opieka nad położnicą, jej dzieckiem i mężem w fizjologicznym przebiegu porodu i przy dobrym stanie dziecka:
 - a) współczesna organizacja oddziału położniczo-noworodkowego,
 - b) monitorowanie stanu ogólnego i położniczego w porodu,
 - c) monitorowanie i ocena stanu dziecka po porodzie,
 - d) samodzielne, zindywidualizowane i ciągłe pielęgnowanie położnicy, jej dziecka i męża,
 - e) komunikowanie się położnej z rodzicami,
 - f) udzielanie wsparcia w celu tworzenia korzystnych warunków do odbycia porodu,
 - g) edukacja rodziców,
 - h) dokumentowanie przebiegu porodu oraz procesu pielęgnowania,
 - i) metody i zasady samoopieki kobiety w porodu,
 - j) program karmienia naturalnego,
 - k) zasady i metody tworzenia standardów opieki w porodu,
 - l) standardy opieki w porodu,
 - m) metody regulacji urodzeń;
 - 2) opieka nad położnicą w patologicznym przebiegu porodu:
 - a) nieprawidłowy przebieg porodu uwarunkowany: nieprawidłową involucją macicy, nadmiernym krwawieniem w porodu, rozstępem spojenia łonowego, obrażeniami kanału rodnego, zatrzymaniem odchodów, zaburzeniami w przebiegu laktacji, zakażeniami porodowymi, zakażeniami ogólnymi,
 - b) udział położnej w opiece nad położnicą w stanach zagrożenia życia,
 - c) edukacja rodziców — przyczyny i możliwości terapii w patologii przebiegu porodu,
 - d) monitorowanie stanu ogólnego i położniczego pacjentki i stanu dziecka po cięciu cesarskim,
 - e) proces pielęgnowania położnicy, jej dziecka i męża po cięciu cesarskim uwzględniający obowiązujące standardy opieki położniczej,
 - f) organizacja pracy zespołu interdyscyplinarnego sprawującego opiekę nad położnicą, jej dzieckiem i mężem w powikłanym przebiegu porodu lub w przypadku zaburzeń zdrowia dziecka;
 - 3) opieka nad noworodkiem:
 - a) badanie fizykalne: ocena poszczególnych układów, badania dodatkowe i interpretacja wyników,
 - b) badania przesiewowe: badanie słuchu, ocena stawów biodrowych, wczesna diagnostyka chorób metabolicznych,
 - c) szczepienia ochronne noworodka,
 - d) metody i środki pielęgnacji skóry i błon śluzowych,
 - e) zaburzenia zdrowia dziecka we wczesnym okresie poporodowym: noworodek z niską masą urodzeniową, stany zagrożenia życia noworod-

- ka, noworodek z problemami hematologicznymi, dziecko z zaburzonym metabolizmem i gospodarką hormonalną, noworodek z chorobą zakaźną,
- f) stany zagrożenia życia: reanimacja i resuscytacja, niewydolność krążeniowo-oddechowa, bezdech noworodka — diagnostyka, zapobieganie, postępowanie, kontrola parametrów życiowych,
 - g) problemy pielęgnacyjne noworodków z wadami wrodzonymi,
 - h) pielęgnacja noworodków w nagłych stanach chirurgicznych,
 - i) problemy kliniczne i pielęgnacyjne noworodków z infekcją,
 - j) transport noworodka,
 - k) komunikowanie się z rodzicami w sytuacji nieprzewidzianej, udzielenie wsparcia;
- 4) opieka nad położnicą, jej dzieckiem i mężem w przypadku współistnienia chorób matki:
- a) postępowanie diagnostyczne i profilaktyczno-lecznicze w położeniu, w przypadku współistnienia chorób wynikających z reakcji organizmu kobiety na ciążę: gestozy (nadciśnienia indukowanego ciążą), cholestazy, immunizacji Rh oraz chorób niepołożniczych: chorób układu sercowo-naczyniowego, układu oddechowego, gruczołu dokrewnego, układu moczowego, układu trawiennego, zakrzepowo-zatorowych, wątroby, zakaźnych, infekcyjnych, układu nerwowego, układu kostnego, nowotworowych, cukrzycy, niedokrwistości,
 - b) postępowanie diagnostyczne i profilaktyczne w położeniu nad położnicą z obniżonym nastrojem, depresją lub psychozą poporodową,
 - c) opieka nad matką (położnicą) i jej rodziną w sytuacjach szczególnych — opieka nad matką samotną, młodocianą, po urodzeniu dziecka z wadami wrodzonymi, po stracie dziecka,
 - d) niebezpieczeństwa dla położnicy i dziecka wynikające ze współistnienia chorób,
 - e) proces pielęgnowania położnicy, jej dziecka i męża w sytuacji istnienia niepołożniczych chorób matki,
 - f) udział położnej w czynnościach diagnostycznych i profilaktyczno-leczniczych podejmowanych w stosunku do położnicy w przypadku istnienia chorób niepołożniczych,
 - g) edukacja rodziców w zakresie ich współdziałania w procesie pielęgnacyjno-leczniczym w przypadku istnienia chorób niepołożniczych,
 - h) komunikowanie się z rodzicami w sytuacjach trudnych emocjonalnie — udzielanie wsparcia,
 - i) organizacja pracy zespołu interdyscyplinarnego sprawującego opiekę nad położnicą z istniejącą chorobą niepołożniczą,
 - j) specjalistyczna aparatura diagnostyczna stosowana w monitorowaniu stanu położnicy i jej dziecka.

VI. Kwalifikacje kadry dydaktycznej

1. Organizator kształcenia zapewnia w przedmiotowej dziedzinie kształcenia wykładowców posiadających:

- 1) tytuł naukowy profesora w dziedzinie odpowiadającej tematyce wykładów;
- 2) stopień naukowy doktora habilitowanego w dziedzinie odpowiadającej tematyce wykładów;
- 3) stopień naukowy doktora w dziedzinie odpowiadającej tematyce wykładów;

2. Wykładowcami mogą być osoby mające nie mniej niż pięcioletni staż zawodowy w dziedzinie będącej przedmiotem specjalizacji, doświadczenie dydaktyczne oraz spełniają co najmniej jeden z warunków:

- 1) posiadają tytuł zawodowy magistra pielęgniarstwa, magistra położnictwa;
- 2) posiadają tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa położniczego lub w dziedzinie pokrewnej;
- 3) posiadają specjalizację lekarską w dziedzinie medycyny odpowiadającą dziedzinie pielęgniarstwa będącej przedmiotem specjalizacji;
- 4) posiadają ukończone studia wyższe na kierunku mającym zastosowanie w ochronie zdrowia lub inne kwalifikacje niezbędne do realizacji wybranych zagadnień.

Załącznik nr 25

RAMOWY PROGRAM BLOKU SPECJALISTYCZNEGO SPECJALIZACJI W DZIEDZINIE PIELĘGNIARSTWA NEONATOLOGICZNEGO DLA PIELĘGNIAREK I POŁOŻNYCH

I. Cel kształcenia

Przygotowanie pielęgniarki, położnej do sprawowania kompleksowej opieki nad noworodkiem zdrowym, chorym i wymagającym intensywnego nadzoru.

II. Czas trwania specjalizacji

1. Łączna liczba godzin wynosi 1 080 godzin dydaktycznych.
2. Łączna liczba godzin w bloku ogólnozawodowym wynosi 330 godzin.

3. Łączna liczba godzin w bloku specjalistycznym wynosi 750 godzin, w tym: część teoretyczna 365 godzin, część praktyczna 385 godzin.

III. Wykaz umiejętności będących przedmiotem kształcenia

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

1. Omówić kierunki rozwoju pielęgniarstwa neonatologicznego.
2. Scharakteryzować organizację opieki pielęgniarstwa w neonatologii.
3. Organizować pracę zespołu pielęgniarstwa w opiece nad noworodkiem.
4. Opracowywać i wdrażać standardy opieki nad noworodkiem w różnych stanach.
5. Doradzać innym pielęgniarkom, położnym w zakresie doboru metod i środków służących pielęgnowaniu noworodka zdrowego, chorego i w stanach zagrożenia życia.
6. Omówić i współuczestniczyć w badaniach diagnostycznych stosowanych w neonatologii.
7. Współuczestniczyć w diagnostyce prenatalnej.
8. Wykonać badanie fizykalne i ocenić stan zdrowia noworodka.
9. Prowadzić szczepienia ochronne noworodków.
10. Promować karmienie naturalne.
11. Zapobiegać zaburzeniom laktacyjnym.

12. Organizować grupy wsparcia dla kobiet karmiących.

13. Udzielać wsparcia kobietom z nietypowymi problemami laktacyjnymi.

14. Wskazać sposoby efektywnej pielęgnacji noworodków chorych i z niską masą urodzeniową.

15. Scharakteryzować zasady żywienia jelitowego i pozajelitowego noworodków.

16. Zapewnić profesjonalną opiekę noworodkom w stanach ciężkich leczonych na oddziałach intensywnej terapii neonatologicznej (OITN).

17. Edukować rodziców w zakresie pielęgnacji noworodka zdrowego i z problemami zdrowotnymi.

18. Współuczestniczyć w działaniach ratujących życie noworodka.

19. Wdrażać i realizować programy mające na celu zmniejszenie umieralności okołoporodowej noworodków.

20. Prowadzić wczesną rehabilitację noworodka.

21. Wykonywać wysokospecjalistyczne zabiegi pielęgnacyjne.

22. Współpracować z rodziną i udzielać wsparcia w sytuacjach trudnych.

23. Zaplanować i realizować edukację zdrowotną matek, rodziców.

24. Monitorować jakość opieki nad noworodkiem.

IV. Plan nauczania

Lp.	MODUŁ	Teoria — liczba godzin	STAŻ		Łączna liczba godzin
			placówka	liczba godzin	
1	2	3	4	5	6
I	Organizacja opieki i epidemiologia w pielęgniarstwie neonatologicznym	30	—	—	30
II	Rola i zadania pielęgniarki, położnej w opiece nad noworodkiem	140	Oddział ciąży powikłanej Oddział położniczo-noworodkowy Oddział patologii noworodka	35 70 105	350
III	Opieka pielęgniarstwa nad noworodkiem z urazem okołoporodowym i z wadą wrodzoną	35	Oddział chirurgii noworodka lub Oddział pooperacyjny	35	70
IV	Opieka pielęgniarstwa nad noworodkiem przedwcześnie urodzonym i z niską masą urodzeniową	35	Oddział wcześniaków	35	70

1	2	3	4	5	6
V	Opieka pielęgniarska nad noworodkiem chorym	35	—	—	35
VI	Opieka pielęgniarska nad noworodkiem w stanach zagrożenia życia	90	Oddział intensywnej terapii neonatologicznej (OITN)	105	195
Łączna liczba godzin		365		385	750

V. Program nauczania

MODUŁ I. ORGANIZACJA OPIEKI I EPIDEMIOLOGIA W PIELĘGNIARSTWIE NEONATOLOGICZNYM

1. Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki, położnej do pełnienia roli lidera w pielęgniarstwie neonatologicznym.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

- 1) omówić kierunki rozwoju pielęgniarstwa neonatologicznego;
- 2) scharakteryzować organizację opieki pielęgniarskiej w neonatologii;
- 3) omówić rozwój i formy organizacji medycyny perinatalnej;
- 4) nawiązywać współpracę ze stowarzyszeniami zawodowymi;
- 5) współuczestniczyć w opracowywaniu standardów zapobiegania zakażeniom wewnątrzszpitalnym;
- 6) promować programy ograniczające wskaźnik porodów przedwczesnych, hipotrofii noworodków oraz umieralności okołoporodowej;
- 7) opracowywać standardy opieki pielęgniarskiej nad noworodkiem;
- 8) analizować problemy etyczne w neonatologii;
- 9) planować i prowadzić doskonalenie zawodowe pielęgniarek, położnych neonatologicznych;
- 10) stosować idee programów: „Szpital Przyjazny Dziecku” i „Bezpieczne Macierzyństwo”;
- 11) realizować w miejscu pracy założenia „Programu Poprawy Opieki Perinatalnej w Polsce”.

3. Treści nauczania:

- 1) rozwój pielęgniarstwa neonatologicznego w Polsce i na świecie, kierunki rozwoju pielęgniarstwa neonatologicznego;
- 2) rozwój i formy organizacji medycyny perinatalnej;

3) organizacja opieki pielęgniarskiej w neonatologii, cele, zadania i struktura organizacyjna opieki nad noworodkiem;

4) zadania i funkcje ośrodków I, II i III stopnia referencyjności;

5) zakażenia wewnątrzszpitalne, epidemiologia zakażeń, standardy postępowania, zasady sanitarno-epidemiologiczne, metody i środki dezynfekcji, ocena skuteczności działań;

6) programy ograniczające wskaźnik porodów przedwczesnych, hipotrofii oraz umieralności okołoporodowej noworodków;

7) współpraca w zespole interdyscyplinarnym;

8) opracowywanie standardów opieki pielęgniarskiej nad noworodkiem, budowanie standardów, ocena i analiza standardów, modyfikowanie standardów, ocena jakości opieki pielęgniarskiej w neonatologii;

9) problemy etyczne w neonatologii (wybrane zagadnienia);

10) doskonalenie zawodowe pielęgniarek, położnych w dziedzinie pielęgniarstwa neonatologicznego;

11) założenia programów: „Szpital Przyjazny Dziecku”, „Program Poprawy Opieki Perinatalnej w Polsce”, „Bezpieczne Macierzyństwo”.

MODUŁ II. ROLA I ZADANIA PIELĘGNIARKI, POŁOŻNEJ W OPIECE NAD NOWORODKIEM

1. Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki, położnej do sprawowania opieki nad noworodkiem oraz kobietą w okresie okołoporodowym.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

- 1) scharakteryzować przyczyny zaburzeń w fizycznym i psychicznym rozwoju dziecka w okresie prenatalnym;
- 2) omówić znaczenie edukacji prozdrowotnej w okresie przedkoncepcyjnym dla zdrowia dziecka;

- 3) wymienić znaczenie i metody diagnostyki prenatalnej;
 - 4) zanalizować różnice pomiędzy organizmem noworodka a organizmem człowieka dorosłego;
 - 5) promować karmienie naturalne;
 - 6) rozwiązywać problemy laktacyjne;
 - 7) omówić skutki sztucznego żywienia noworodka;
 - 8) wykonać badanie fizykalne i ocenić stan zdrowia noworodka;
 - 9) ocenić stopień dojrzałości noworodka;
 - 10) rozpoznawać noworodki z grup ryzyka;
 - 11) rozpoznawać u noworodka objawy zagrożenia życia;
 - 12) zaplanować i modyfikować opiekę nad noworodkiem po porodzie w zależności od jego stanu zdrowia;
 - 13) współuczestniczyć w wykonywaniu badań przesiewowych;
 - 14) przedstawić normy podstawowych badań laboratoryjnych u noworodka;
 - 15) monitorować stan zdrowia noworodka przy pomocy aparatury stosowanej w oddziałach neonatologicznych;
 - 16) współuczestniczyć w wykonywaniu badań i zabiegów stosowanych w oddziałach neonatologicznych;
 - 17) stosować zasady transportu noworodka;
 - 18) stosować zasady podawania leków u noworodków;
 - 19) stosować zasady przetaczania krwi i preparatów krwiopochodnych u noworodków;
 - 20) stosować metody wspierające rozwój noworodka;
 - 21) podjąć działania łagodzące stres i ból u noworodka;
 - 22) edukować rodziców w zakresie opieki nad noworodkiem;
 - 23) wspierać rodziców w sytuacjach trudnych.
- 3. Treści nauczania:**
- 1) wpływ przebiegu okresu prenatalnego na rozwój i zdrowie noworodka:
 - a) wybrane zagadnienia z psychologii prenatalnej,
 - b) higiena okresu przedkoncepcyjnego i ciąży,
 - c) wybrane choroby niepołożnicze matki (cukrzyca, choroby układu sercowo-naczyniowego, choroby nowotworowe, choroby układu moczowego, zaburzenia hormonalne, zakażenia),
 - d) wybrane choroby wynikające z reakcji organizmu kobiety na ciążę (nadciśnienie indukowane ciążą, cholestaza, układ grupowy Rh-immunizacja, choroba hemolityczna),
 - e) zewnętrzne czynniki teratogenne (promieniowanie, leki, używki, środki chemiczne);
- 2) specyfika organizmu noworodka:
 - a) mechanizmy adaptacyjne,
 - b) odporność,
 - c) termoregulacja,
 - d) żywienie,
 - e) gospodarka wodno-elektrolitowa,
 - f) wybrane zagadnienia z psychologii prenatalnej;
 - 3) badanie fizykalne i ocena stanu zdrowia noworodka;
 - 4) ocena dojrzałości noworodka;
 - 5) rozpoznawanie noworodków z grup ryzyka, ocena parametrów życiowych;
 - 6) objawy zagrożenia życia;
 - 7) problematyka związana z karmieniem naturalnym;
 - 8) opieka nad noworodkiem po porodzie: w szpitalu, w domu;
 - 9) badania przesiewowe, badanie stawów biodrowych, badanie w kierunku wykrywania chorób metabolicznych, badanie słuchu;
 - 10) badania diagnostyczne noworodka oraz interpretacja wyników;
 - 11) monitorowanie stanu zdrowia dziecka przy pomocy aparatury stosowanej w oddziałach neonatologicznych, analizator tlenowy, oksymetr pulsacyjny, monitorowanie pracy serca, temperatury, oddechu;
 - 12) wybrane zabiegi wykonywane w oddziałach neonatologicznych:
 - a) iniekcje domięśniowe,
 - b) pobieranie krwi do badań z tętnicy promieniowej i z innych tętnic,
 - c) cewnikowanie naczyń pępowinowych,
 - d) zakładanie wlewów kroplowych,
 - e) tlenoterapia,
 - f) fototerapia,
 - g) toaleta drzewa oskrzelowego,
 - h) zakładanie zgłębnika do żołądka,
 - i) pobieranie moczu do badań,
 - j) pobieranie wymazów;
 - 13) transport noworodka, transport wewnątrzszpitalny, transport in utero, transport do ośrodka nadzornego;

- 14) wspieranie dziecka w rozwoju, komunikacja i kontakt z dzieckiem i rodzicami, znaczenie dotyku, system „rooming-in”, metoda kangura;
- 15) stres i ból noworodka, kontekst psychologiczny, kontekst fizyczny, działania pielęgniarskie i zapobieganie;
- 16) edukacja rodziców w zakresie opieki nad dzieckiem;
- 17) farmakoterapia okresu noworodkowego, leki stosowane u noworodków, zasady przygotowywania leków, zasady łącznego podawania leków, drogi podawania leków;
- 18) leczenie krwią i preparatami krwiopochodnymi, zasady przetaczania, powikłania;
- 19) postępowanie pielęgniarskie w przypadku zgonu noworodka.

MODUŁ III. OPIEKA PIELĘGNIARSKA NAD NOWORODKIEM Z URAZEM OKOŁOPORODOWYM I Z WADĄ WRODZONĄ

1. Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki, położnej do sprawowania opieki nad noworodkiem z urazem okołoporodowym i z wadą wrodzoną.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

- 1) rozpoznawać objawy urazu okołoporodowego i wady wrodzonej;
- 2) scharakteryzować problemy pielęgnacyjne noworodka z urazem okołoporodowym i z wadą wrodzoną;
- 3) opracowywać i wdrażać standardy pielęgnowania noworodka z urazem okołoporodowym i z wadą wrodzoną;
- 4) modyfikować działania pielęgnacyjne stosownie do stanu zdrowia noworodka;
- 5) przygotować noworodka do specjalistycznych badań diagnostycznych;
- 6) zapewnić noworodkowi opiekę w czasie i po badaniu, zabiegu diagnostycznym;
- 7) współuczestniczyć we wczesnej rehabilitacji;
- 8) udzielać rodzicom wsparcia emocjonalnego;
- 9) edukować rodziców w zakresie pielęgnacji.

3. Treści nauczania:

- 1) pielęgnowanie noworodka z wadami wrodzonymi:
 - a) twarzoczaszki i szyi,
 - b) przetoki przełykowo-tchawiczej,
 - c) przepony,

- d) niedrożności przewodu pokarmowego,
 - e) martwiczego zapalenia jelit,
 - f) przepukliny pępowinowej i gastroschizy,
 - g) przepukliny oponowo-rdzeniowej;
- 2) pielęgnowanie noworodka z urazami okołoporodowymi:
 - a) skóry i tkanki podskórnej,
 - b) układu kostnego,
 - c) ośrodkowego układu nerwowego,
 - d) obwodowego układu nerwowego,
 - e) oka,
 - f) narządów jamy brzusznej;
 - 3) udział pielęgniarki, położnej w specjalistycznych badaniach diagnostycznych;
 - 4) udział pielęgniarki, położnej w zabiegach wykonywanych u noworodka;
 - 5) udział pielęgniarki, położnej w rehabilitacji noworodka;
 - 6) komunikacja, wspieranie i edukacja rodziców dziecka z wadą wrodzoną i urazem okołoporodowym.

MODUŁ IV. OPIEKA PIELĘGNIARSKA NAD NOWORODKIEM PRZEDWCZEŚNIE URODZONYM I Z NISKĄ MASĄ URODZENIOWĄ

1. Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki, położnej do sprawowania opieki nad noworodkiem przedwcześnie urodzonym i z niską masą urodzeniową.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

- 1) omówić przyczyny wcześniactwa i wewnątrzmacicznego zahamowania wzrastania;
- 2) scharakteryzować epidemiologię umieralności okołoporodowej wcześniaków i noworodków z niską masą urodzeniową;
- 3) scharakteryzować problemy pielęgnacyjne;
- 4) opracowywać i wdrażać standardy postępowania z wcześniakiem i noworodkiem z niską masą urodzeniową;
- 5) modyfikować działania pielęgnacyjne stosownie do stanu zdrowia dziecka;
- 6) współuczestniczyć w badaniach, zabiegach i rehabilitacji;
- 7) podejmować działania ratujące życie dziecka;
- 8) udzielać rodzicom wsparcia emocjonalnego i informacyjnego;
- 9) edukować rodziców w zakresie pielęgnacji.

3. Treści nauczania:

- 1) programy zapobiegania porodom przedwczesnym, hipotrofii i umieralności okołoporodowej;
- 2) pielęgnowanie noworodków przedwcześnie urodzonych i z niską masą urodzeniową — problemy wynikające z niedojrzałości i zaburzeń funkcjonowania:
 - a) układu oddechowego,
 - b) układu sercowo-naczyniowego,
 - c) termoregulacji,
 - d) układu nerwowego,
 - e) układu pokarmowego,
 - f) gospodarki wodno-elektrolitowej,
 - g) układu immunologicznego;
- 3) pielęgnowanie noworodka z niedokrwistością;
- 4) opieka pielęgniarska nad noworodkiem we wstrząsie okołoporodowym;
- 5) wczesna rehabilitacja i wspieranie w rozwoju;
- 6) żywienie dojelitowe i pozajelitowe;
- 7) przewidywanie rozwoju dziecka z wewnątrzmacicznym zahamowaniem wzrastania i przedwcześnie urodzonego.

MODUŁ V. OPIEKA PIELĘGNIARSKA NAD NOWORODKIEM CHORYM**1. Cel modułu**

Przygotowanie pielęgniarki, położnej do sprawowania opieki nad noworodkiem chorym.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

- 1) scharakteryzować problemy pielęgnacyjne;
- 2) zaplanować i realizować proces pielęgnowania noworodka;
- 3) przygotować noworodka do badań diagnostycznych i zabiegów;
- 4) modyfikować postępowanie pielęgnacyjne stosownie do stanu zdrowia dziecka;
- 5) rozpoznawać objawy głodu narkotycznego u noworodka oraz zaplanować i realizować opiekę nad nim;
- 6) edukować rodziców w zakresie pielęgnacji;
- 7) udzielać rodzicom porad i wsparcia.

3. Treści nauczania:

- 1) pielęgnowanie noworodka chorego z wybranymi zaburzeniami:
 - a) układu oddechowego,

- b) układu sercowo-naczyniowego,
 - c) hematologicznymi,
 - d) metabolicznymi i gospodarki wodno-elektrolitowej,
 - e) neurologicznymi,
 - f) w przebiegu żółtaczkii patologicznej;
- 2) pielęgnowanie noworodka w chorobach infekcyjnych;
 - 3) pielęgnowanie noworodka matki zakażonej wirusowym zapaleniem wątroby;
 - 4) pielęgnowanie noworodka matki zakażonej wirusem HIV;
 - 5) pielęgnowanie noworodka z posocznicą;
 - 6) pielęgnowanie noworodka matki uzależnionej.

MODUŁ VI. OPIEKA PIELĘGNIARSKA NAD NOWORODKIEM W STANACH ZAGROŻENIA ŻYCIA**1. Cel modułu**

Przygotowanie pielęgniarki, położnej do sprawowania opieki nad noworodkiem w stanach zagrożenia życia.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

- 1) organizować pracę na oddziale intensywnej terapii neonatologicznej;
- 2) współuczestniczyć w inwazyjnych badaniach diagnostycznych;
- 3) rozpoznawać objawy zagrożenia życia noworodka;
- 4) zaplanować i zrealizować działania pielęgnacyjne w stanach zagrożenia życia;
- 5) podjąć działania resuscytacyjno-reanimacyjne;
- 6) stosować zasady farmakoterapii na oddziale intensywnej terapii neonatologicznej;
- 7) prowadzić profilaktykę powikłań po intubacji;
- 8) stosować tlenoterapię;
- 9) monitorować ból u noworodka;
- 10) współdziałać w rehabilitacji noworodka;
- 11) udzielać wsparcia rodzicom dzieci leczonych na oddziale intensywnej terapii neonatologicznej;
- 12) opracować i wdrażać standardy opieki pielęgniarskiej nad noworodkiem leczonym na oddziale intensywnej terapii neonatologicznej;

- 13) oceniać jakość podjętych działań pielęgniarskich;
- 14) doskonalić umiejętności rozwiązywania problemów i podejmowania decyzji;
- 15) udzielać wsparcia innym pielęgniarkom i położnym zatrudnionym na oddziale intensywnej terapii neonatologicznej.

3. Treści nauczania:

- 1) organizacja pracy pielęgniarek i położnych na oddziale intensywnej terapii neonatologicznej;
- 2) monitorowanie czynności życiowych noworodków w stanach zagrożenia życia;
- 3) badania specjalistyczne noworodka w stanach zagrożenia życia, przygotowanie do badania, wykonanie badania i interpretacja wyników;
- 4) niewydolność krążeniowo-oddechowa jako jedna z najczęstszych przyczyn stanów zagrożenia życia u noworodka (przyczyny, leczenie i pielęgnowanie);
- 5) problemy kliniczne i pielęgnacyjne w chorobach układu oddechowego, respiratory distress syndrome (RDS) — leczenie surfaktantem, zespół Morganiego, Adamsa i Stockesa (MAS), zapalenie płuc;
- 6) problemy kliniczne i pielęgnacyjne w wybranych stanach wymagających interwencji chirurgicznej:
 - a) zarośnięcie nozdrzy tylnych,
 - b) Zespół Piere-Robin,
 - c) niedrożność przewodu pokarmowego,
 - d) przepuklina przeponowa,
 - e) przepuklina rdzeniowa,
 - f) zmartwiające zapalenie jelita cienkiego i okrężnicy (NEC),
 - g) wytrzewienie,
 - h) wady wrodzone serca;
- 7) wstrząs (rodzaje, postępowanie);
- 8) problemy kliniczne i pielęgnacyjne w wybranych zaburzeniach neurologicznych prowadzących do stanów zagrożenia życia;
- 9) resuscytacja i reanimacja noworodków;
- 10) intubowanie noworodków, dobór sprzętu i technika intubacji noworodka, powikłania po przedłużonej respiratoterapii, profilaktyka powikłań pointubacyjnych;
- 11) tlenoterapia noworodka, stężenie tlenu, czas pobytu w środowisku o wysokiej zawartości tlenu, powikłania po tlenoterapii i ich profilaktyka;
- 12) noworodki z powikłaniami po sztucznej wentylacji, odma opłucnowa (drenaż, postępowanie z nowo-

rodkiem), rozedma, niedodma, dysplazja oskrzelowo-płucna;

- 13) farmakoterapia na OITN (dawki, drogi i techniki podawania, obserwacja i skutki uboczne):
 - a) narkotyki i inne środki przeciwbólowe,
 - b) leki działające na układ krążenia (antyarytmiki, rozszerzające naczynia krwionośne, katecholaminy, glikozydy nasercowe),
 - c) środki znieczulające miejscowo,
 - d) sedacja na OITN,
 - e) antybiotykoterapia,
 - f) zastosowanie barbituranów;
- 14) percepcja bólu u noworodka i jego monitorowanie;
- 15) rehabilitacja noworodków na OITN;
- 16) standaryzacja świadczeń pielęgniarskich na OITN;
- 17) żywienie noworodków w stanach zagrożenia życia;
- 18) formy wsparcia stosowane dla rodziców dzieci leczonych na OITN;
- 19) dylematy etyczne na OITN.

VI. Kwalifikacje kadry dydaktycznej

1. Organizator kształcenia zapewnia w przedmiotowej dziedzinie kształcenia wykładowców posiadających:

- 1) tytuł naukowy profesora w dziedzinie odpowiadającej tematyce wykładów;
- 2) stopień naukowy doktora habilitowanego w dziedzinie odpowiadającej tematyce wykładów;
- 3) stopień naukowy doktora w dziedzinie odpowiadającej tematyce wykładów;

2. Wykładowcami mogą być osoby mające nie mniej niż pięcioletni staż zawodowy w dziedzinie będącej przedmiotem specjalizacji, doświadczenie dydaktyczne oraz spełniają co najmniej jeden z warunków:

- 1) posiadają tytuł zawodowy magistra pielęgniarstwa, magistra położnictwa;
- 2) posiadają tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa neonatologicznego lub w dziedzinie pokrewnej;
- 3) posiadają specjalizację lekarską w dziedzinie medycyny odpowiadającą dziedzinie pielęgniarstwa będącej przedmiotem specjalizacji;
- 4) posiadają ukończone studia wyższe na kierunku mającym zastosowanie w ochronie zdrowia lub inne kwalifikacje niezbędne do realizacji wybranych zagadnień.

Załącznik nr 26

RAMOWY PROGRAM BLOKU SPECJALISTYCZNEGO SPECJALIZACJI W DZIEDZINIE PIELĘGNIARSTWA EPIDEMIOLOGICZNEGO DLA PIELĘGNIAREK I POŁOŻNYCH

I. Cel kształcenia

Celem specjalizacji jest uzyskanie przez pielęgniarkę, położną specjalistycznych kwalifikacji w dziedzinie pielęgniarstwa epidemiologicznego i uzyskanie tytułu specjalisty.

II. Czas trwania specjalizacji

1. Łączna liczba godzin wynosi 1 015 godzin dydaktycznych.
2. Łączna liczba godzin w bloku ogólnozawodowym wynosi 330 godzin.
3. Łączna liczba godzin w bloku specjalistycznym wynosi 685 godzin, w tym: część teoretyczna 405 godzin, część praktyczna 280 godzin.

III. Wykaz umiejętności będących przedmiotem kształcenia

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

1. Określić zadania epidemiologii we współczesnej medycynie, ocenić wpływ rozwoju, struktury biologicznej i społecznej populacji na stan zdrowia ludności.
2. Stosować narzędzia badawcze w epidemiologii.
3. Przeprowadzać dochodzenia epidemiologiczne.
4. Objaśniać etiologię, diagnostykę i zasady leczenia wybranych chorób zakaźnych.
5. Omówić aktualnie obowiązujące normy prawne.
6. Przedstawić organizację i zadania służby sanitarnej-epidemiologicznej w kraju.
7. Sprawować skuteczny nadzór nad stanem sanitarnej-epidemiologicznym zakładu.
8. Opracować program profilaktyki i zwalczania zakażeń w szpitalu.
9. Wdrażać standardy higieniczne i nadzorować ich przestrzeganie.
10. Wdrażać metody zapobiegające powstawaniu i szerzeniu się zakażeń szpitalnych.
11. Nadzorować procesy dezynfekcji i sterylizacji.
12. Wykorzystywać programy komputerowe w celu rejestracji i monitorowania zakażeń szpitalnych.
13. Określać czynniki ryzyka zakażeń wśród pacjentów i personelu.

14. Analizować procedury szpitalne.
15. Uczestniczyć w planowaniu opieki pielęgniarskiej nad pacjentem zakażonym.
16. Doradzać na temat warunków izolacji w stosunku do osób zakażonych i podlegających ochronie.
17. Prognozować i rozwiązywać problemy wynikające ze specyfiki zakażeń w szczególnych obszarach ryzyka.
18. Opracowywać ogniska epidemiologiczne.
19. Współdziałać z organami inspekcji sanitarnej w celu rozpoznawania i likwidacji epidemicznego wystąpienia zakażeń szpitalnych.
20. Omówić rolę i zadania pielęgniarki, położnej epidemiologicznej w zespole kontroli zakażeń.
21. Formułować standardy dotyczące kontroli zakażeń szpitalnych.
22. Dokonywać oceny jakości pod kątem występowania zakażeń szpitalnych.
23. Określić standardy w zakresie kontroli zakażeń szpitalnych.
24. Określić kryteria oraz metody pomiaru i oceny standardów.
25. Dokonać modyfikacji standardu w zależności od potrzeb.
26. Diagnostyczyć i oceniać potrzeby środowiska dotyczące wprowadzania zmian.
27. Oceniać skuteczność wdrażanych zmian.
28. Współpracować z inspekcją sanitarną.
29. Aktywnie uczestniczyć w procesie całościowego zarządzania jakością w zakładzie służby zdrowia.
30. Opracować standardy w zakresie zapobiegania zakażeniom.
31. Analizować koszty związane z profilaktyką i zwalczaniem zakażeń.
32. Rozpoznawać i mierzyć jakość usług związanych z kontrolą zakażeń.
33. Propagować metody zapewniające bezpieczeństwo pacjenta i personelu w sytuacji zagrożenia epidemiologicznego.
34. Planować wyposażenie pielęgniarskich stanowisk pracy.

35. Doradzać w wyborze środków ochrony osobistej w zależności od konkretnej sytuacji.

36. Współpracować ze służbami medycyny pracy w zakresie ochrony zdrowia pracowników.

37. Podejmować działania na rzecz przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (BHP).

38. Opracowywać programy kształcenia wewnątrzzakładowego dla poszczególnych grup pra-

cowników w zakresie problematyki zakażeń szpitalnych.

39. Stosować w praktyce akty prawne regulujące postępowanie w zakresie ograniczania zakażeń szpitalnych, chorób zakaźnych i ochrony zdrowia personelu.

40. Współuczestniczyć w realizacji badań naukowych w pielęgniarstwie i wykorzystywać wyniki badań w działalności praktycznej.

IV. Plan nauczania

Lp.	MODUŁ	Teoria — liczba godzin	STAŻ		Łączna liczba godzin
			placówka	liczba godzin	
I	Podstawy pielęgniarstwa epidemiologicznego	80	Pracownia mikrobiologiczna Stacja sanitarno-epidemiologiczna	35 35	150
II	Program ograniczania zakażeń w szpitalu	45	Centralna sterylizacja	35	80
III	Wybrane zagadnienia ryzyka zakażeń szpitalnych	140	Oddział intensywnej terapii Oddział zakaźny Blok operacyjny Oddział pediatrii lub neonatologii	35 35 35 35	280
IV	Organizacja pracy pielęgniarki, położnej epidemiologicznej	140	Zespół zakażeń szpitalnych	35	175
Łączna liczba godzin		405		280	685

V. Program nauczania

MODUŁ I. PODSTAWY PIELĘGNIARSTWA EPIDEMIOLOGICZNEGO

1. Cel modułu

Poznanie roli i zadań epidemiologii i mikrobiologii oraz metod zapobiegania szerzeniu się zakażeń szpitalnych we współczesnej medycynie.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

- 1) scharakteryzować prawidłową mikroflorę organizmu człowieka;
- 2) scharakteryzować drobnoustroje oraz ich udział w powstawaniu zakażeń szpitalnych;
- 3) omówić mechanizmy odpowiedzialne za szerzenie się zakażeń szpitalnych;
- 4) przeprowadzić dochodzenie epidemiologiczne i analizę epidemiologiczną;

5) opracować program profilaktyki zakażeń i wdrażać zasady zapobiegania chorobom zakaźnym i zakażeniom szpitalnym;

6) rejestrować i monitorować zakażenia szpitalne z wykorzystaniem programów komputerowych.

3. Treści nauczania:

- 1) mikrobiologia i epidemiologia:
 - a) mikrobiologia wody, żywności i powietrza,
 - b) prawidłowa mikroflora organizmu człowieka i jej rola w patogenezie zakażeń szpitalnych,
 - c) charakterystyka wybranych grup drobnoustrojów chorobotwórczych (czynniki warunkujące chorobotwórczość, zjadliwość, enzymy, toksyny, inwazyjność),
 - d) wrażliwość drobnoustrojów chorobotwórczych na antybiotyki, chemioterapeutyki i środki dezynfekcyjne,
 - e) podstawy immunologii i immunopatologii (odporność humoralna i komórkowa, nadwrażliwość, autoalergia, immunosupresja),

- f) metody badań w epidemiologii,
 - g) planowanie badań epidemiologicznych,
 - h) zasady analizy epidemiologicznej,
 - i) organizacja i zadania Państwowej Inspekcji Sanitarnej,
 - j) podstawy epidemiologii chorób zakaźnych;
- 2) profilaktyka zakażeń szpitalnych:
- a) rozwój profilaktyki zakażeń szpitalnych,
 - b) akty prawne regulujące postępowanie związane z powstawaniem, szerzeniem się i zwalczaniem chorób zakaźnych i zakażeń szpitalnych,
 - c) odpowiedzialność prawna dyrekcji szpitala, personelu, chorych i osób odwiedzających w kontroli zakażeń szpitalnych,
 - d) rejestracja i monitorowanie zakażeń szpitalnych,
 - e) metody zapobiegania szerzeniu się zakażeń szpitalnych.

MODUŁ II. PROGRAM OGRANICZANIA ZAKAŻEŃ W SZPITALU

1. Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki, położnej do prowadzenia profilaktyki, nadzoru i monitorowania działań w zakresie higieny szpitalnej.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

- 1) opracować plan higieny dla celów opieki i pielęgnacji pacjenta wymagającego izolacji;
- 2) wdrożyć zasady postępowania w przypadku izolacji chorego;
- 3) podać przykłady chorób wymagających izolacji według kategorii zalecanych przez Centrum Kontroli Chorób (Center Diseases Control);
- 4) przedstawić metody likwidacji dróg przenoszenia zakażeń szpitalnych;
- 5) opracować i wdrożyć w szpitalu procedury dekontaminacji rąk;
- 6) opracować i wdrożyć procedury postępowania aseptycznego przy zabiegach;
- 7) opracować procedury higieniczne i modyfikować je w zależności od potrzeb;
- 8) prowadzić kontrolę zużycia środków dezynfekcyjnych;
- 9) analizować koszty zużycia środków dezynfekcyjnych;

- 10) opracować program edukacji personelu w zakresie higieny szpitalnej;
- 11) monitorować procesy sterylizacyjne;
- 12) omówić celowość stosowania poszczególnych metod sterylizacji;
- 13) określić warunki transportu i przechowywania sterylnego sprzętu;
- 14) nadzorować segregację odpadów u źródeł ich powstawania;
- 15) prowadzić nadzór nad usuwaniem i unieszkodliwianiem odpadów medycznych;
- 16) omówić zasady bezpiecznego usuwania odpadów szpitalnych;
- 17) określić zadania fachowego nadzoru dotyczące wymagań budowlanych i funkcjonalnych pomieszczeń i urządzeń zakładu opieki zdrowotnej (szpital, przychodnia);
- 18) omówić problemy klimatyzacji w obiektach ochrony zdrowia.

3. Treści nauczania:

- 1) zasady utrzymania higieny w szpitalu:
 - a) standardy w zakresie higieny szpitalnej,
 - b) organizacja systemu utrzymania czystości w szpitalu,
 - c) organizacja transportu wewnętrznego,
 - d) higiena kuchni centralnej i kuchenki oddziałowej,
 - e) pralnia szpitalna i zasady postępowania z bielizną,
 - f) dezynsekcje i deratyzacje w szpitalu,
 - g) opracowywanie i analiza protokołów kontroli środowiska szpitala;
- 2) działania higieniczne w zakresie pielęgnacji:
 - a) dekontaminacja rąk, skóry i śluzówek chorego,
 - b) kontrola zakażeń szpitalnych w zakresie: pobierania krwi i płynów ustrojowych, kaniulacji naczyń, wstrzyknięć i wlewów dożylnych, odsysania wydzieliny z dróg oddechowych, drenażu, wykonywania opatrunków, cewnikowania pęcherza moczowego, karmienia przez zgłębnik,
 - c) procedury przechowywania, przygotowywania i podawania leków,
 - d) przestrzeganie zasad higieny osobistej pacjentów,
 - e) opieka nad pacjentem leżącym;
- 3) dezynfekcja i sterylizacja:
 - a) metody dezynfekcji w szpitalu,

- b) dobór i zasady bezpiecznego stosowania środków dezynfekcyjnych,
 - c) postępowanie ze sprzętem endoskopowym,
 - d) kontrola zużycia środków dezynfekcyjnych,
 - e) przygotowanie narzędzi i materiałów do sterylizacji,
 - f) metody sterylizacji i monitorowanie procesów sterylizacyjnych,
 - g) organizacja różnych systemów sterylizacji, analiza kosztów,
 - h) zasady transportu i przechowywania sterylnego instrumentarium i materiałów, opakowania sterylizacyjne,
 - i) regulacje prawne dotyczące architektury placówek ochrony zdrowia i technologii dezynfekcji i sterylizacji;
- 4) organizacja zaopatrzenia szpitala w materiały medyczne i sprzęt dekontaminacyjny:
- a) regulacje prawne dotyczące zaopatrzenia szpitala w sprzęt medyczny i organizowania przetargów — ustawa o zamówieniach publicznych,
 - b) przygotowanie specyfikacji przedmiotu zamówienia,
 - c) racjonalne planowanie zakupu i zużycia sprzętu medycznego i środków higieny,
 - d) analiza kosztów procedur medycznych i higienicznych;
- 5) postępowanie z odpadami:
- a) regulacje prawne dotyczące postępowania z odpadami,
 - b) podział odpadów powstających w zakładach opieki zdrowotnej,
 - c) segregacja odpadów u źródeł ich powstawania,
 - d) sposoby gromadzenia, usuwania i unieszkodliwiania odpadów medycznych,
 - e) utylizacja odpadów,
 - f) gospodarka odpadami w szpitalach w aspekcie nowoczesnych tendencji światowych;
- 6) wymagania funkcjonalne i budowlane dla szpitali:
- a) regulacje prawne dotyczące wymagań ogólnych, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej,
 - b) regulacje prawne dotyczące wymagań szczególnych, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia szpitalne,
 - c) nowoczesna technika klimatyzacji dla obiektów służby zdrowia.

MODUŁ III. WYBRANE ZAGADNIENIA RYZYKA ZAKAŻEŃ SZPITALNYCH

1. Cel modułu

Poznanie czynników etiologicznych, epidemiologicznych oraz postaci klinicznych zakażeń na oddziałach szpitalnych.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

- 1) określić rolę nadzoru bakteriologicznego;
- 2) scharakteryzować epidemiczne wystąpienie zakażenia szpitalnego;
- 3) omówić czynniki warunkujące wystąpienie zachorowań epidemicznych w szpitalu;
- 4) monitorować zachorowania epidemiczne wśród pacjentów i personelu;
- 5) podjąć rutynowe postępowanie w przypadku podejrzenia lub wystąpienia zachorowań epidemicznych;
- 6) ocenić potencjalne ryzyko rozprzestrzeniania się zachorowań;
- 7) zaproponować działania, jakie należy podjąć podczas zachorowań epidemicznych w szpitalu;
- 8) omówić kategorie czystości miejsca operacyjnego;
- 9) ocenić ryzyko wystąpienia zakażenia rany pooperacyjnej u pacjenta;
- 10) omówić powikłania powstające w wyniku nieprawidłowego stosowania wlewów dożylnych;
- 11) przedstawić źródła zakażeń układu oddechowego i dróg moczowych na oddziale szpitalnym;
- 12) opracować standard w zakresie profilaktyki zakażeń układu oddechowego, dróg moczowych i innych;
- 13) omówić grupy drobnoustrojów odpowiedzialnych za zakażenia;
- 14) omówić czynniki ryzyka zakażeń szpitalnych;
- 15) scharakteryzować wirusy wywołujące różne typy wirusowego zapalenia wątroby;
- 16) przedstawić drogi szerzenia się wirusowego zapalenia wątroby;
- 17) edukować personel w zakresie ochrony własnej i pacjentów przed zakażeniem;
- 18) podjąć działania mające na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń;
- 19) omówić sposoby ochrony przed zakażeniem w środowisku szpitalnym;

- 20) scharakteryzować drogi szerzenia się nabytego zespołu upośledzenia odporności (AIDS);
- 21) scharakteryzować poznane metody kontroli zakażenia ludzkiego wirusa niedoboru odporności (HIV);
- 22) omówić postępowanie pielęgniarki ukierunkowane na zapobieganie zakażeniom na oddziale pediatrycznym;
- 23) przeanalizować drogi rozprzestrzeniania się zakażeń na oddziale pediatrycznym;
- 24) scharakteryzować najczęściej występujące schorzenia zakaźne na oddziale pediatrycznym;
- 25) określić zasady izolacji dziecka na oddziale;
- 26) omówić organizację pracy na bloku operacyjnym;
- 27) przedstawić standardy postępowania aseptycznego i antyseptycznego na bloku operacyjnym;
- 28) rozpoznawać drogi szerzenia się zakażeń na bloku operacyjnym;
- 29) przedstawić etiologię i czynniki wystąpienia zakażeń na oddziale dializ i transplantologii;
- 30) ocenić źródła zakażeń w gabinetach i na oddziałach stomatologicznych.

3. Treści nauczania:

1) kliniczne postaci zakażeń:

- a) zakażenia układu moczowego — drobnoustroje odpowiedzialne za zakażenia układu moczowego, czynniki ryzyka wpływające na zakażenia dróg moczowych, patomechanizm zakażeń układu moczowego, pielęgnowanie i postępowanie z pacjentem z zakażeniem układu moczowego, profilaktyka zakażeń układu moczowego,
- b) zakażenia układu oddechowego — źródła zakażeń górnych i dolnych dróg oddechowych, drogi szerzenia się zakażeń układu oddechowego na oddziale szpitalnym, etiologia i epidemiologia zapalenia płuc i opłucnej, gruźlica, profilaktyka zakażeń układu oddechowego,
- c) wirusowe zapalenie wątroby — typy wirusów hepatotropowych, drogi szerzenia się wirusowego zapalenia wątroby w środowisku szpitalnym, ochrona personelu i pozostałych pacjentów przed zakażeniem, profilaktyka wirusowego zapalenia wątroby,
- d) AIDS: drogi szerzenia się zakażenia HIV, metody kontroli — podstawowe testy krwi, postępowanie poekspozycyjne, sposoby ochrony przed zakażeniem pacjenta i personelu,
- e) cytomegalia,
- f) zakażenia drogą kaniulizacji naczyń: wkłucia obwodowe, wkłucia centralne,
- g) posocznica — przyczyny uogólnionego zakażenia, powikłania wielonarządowe, postępowanie w przypadku wstrząsu septycznego,

- h) zakażenia ran — czynniki etiologiczne, czynniki ryzyka, rany operacyjne, rany oparzeniowe, odleżyny,
 - i) inne zakażenia — drenaże jam ciała jako czynniki ryzyka, zakażenia kości i stawów, zakażenia wszczepionych protez, implantów, dializa otrzewnowa;
- 2) wybrane zagadnienia dotyczące zakażeń szpitalnych:
- a) opieka pediatryczna — specyfika pracy pielęgniarki pediatrycznej w zakresie zakażeń, czynniki ryzyka zakażeń na oddziałach neonatologicznych i intensywnej terapii noworodka, najczęstsze postaci zakażeń na oddziałach pediatrycznych, diagnostyka i epidemiologia zakażeń noworodków, postępowanie pielęgniarki w przypadku stwierdzenia zakażenia dziecka na oddziale, profilaktyka zakażeń,
 - b) organizacja i funkcjonowanie bloku operacyjnego (profilaktyka zakażeń) — źródła zakażenia na bloku operacyjnym związane z wyposażeniem sali operacyjnej, środowisko sali operacyjnej, drogi rozprzestrzeniania się zakażeń, organizacja pracy na bloku operacyjnym, plan pracy, standardy postępowania aseptycznego i antyseptycznego, nadzór bakteriologiczny, szczególne zalecenia epidemiologiczne,
 - c) oddział intensywnej terapii — źródła i drogi szerzenia się zakażeń szpitalnych, najczęstsze czynniki etiologiczne zakażeń na oddziałach intensywnej terapii, zagadnienia szczepów metycylinoopornych (MRSA) i innych szczególnie opornych, powikłania po przedłużonej respiratoroterapii (zapalenia płuc u chorych sztucznie wentylowanych), system monitorowania zakażeń, stosowane procedury (aseptyczne, antyseptyczne, organizacyjne i porządkowe), izolacja pacjentów w warunkach oddziału intensywnej terapii, profilaktyka zakażeń w oddziale intensywnej terapii,
 - d) zakażenia u chorych z obniżoną odpornością — zakażenia związane z transplantacją narządów (czynniki ryzyka, źródła zakażeń, postaci kliniczne, infekcje wczesne i późne), zakażenia u chorych z przeszczepem szpiku (infekcje w czasie neutropenii — przed zabiegiem, infekcje wczesne i późne po przeszczepie), zakażenia występujące u chorych ze schorzeniami nowotworowymi, czynniki obniżające odporność chorego, kolonizacja florą szpitalną, czynniki etiologiczne, zapobieganie zakażeniom,
 - e) zakażenia w stomatologii: źródła zakażeń w stomatologii, zapobieganie zakażeniom,
 - f) pracownia endoskopii: zasady organizacji pracy w pracowni endoskopowej, infekcje szerzące się drogą endoskopii, zapobieganie zakażeniom,
 - g) oddział dializ — czynniki ryzyka wystąpienia zakażeń szpitalnych na oddziale dializ, zagadnienia uzdatniania wody, reutilizacja dializatorów, zapobieganie zakażeniom.

**MODUŁ IV. ORGANIZACJA PRACY PIELĘGNIARKI,
POŁOŻNEJ EPIDEMIOLOGICZNEJ****1. Cel modułu**

Przygotowanie pielęgniarki, położnej do sprawnego organizowania pracy w zakresie monitorowania i kontroli zakażeń szpitalnych.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

- 1) scharakteryzować system kontroli zakażeń szpitalnych w Polsce i w wybranych krajach;
- 2) omówić cele, strukturę, zadania i kompetencje zespołu do spraw kontroli zakażeń;
- 3) scharakteryzować rolę i zadania pielęgniarki, położnej epidemiologicznej;
- 4) określić zadania fachowego nadzoru w zapobieganiu zakażeniom szpitalnym;
- 5) wdrażać zasady zapobiegania zakażeniom szpitalnym;
- 6) wykorzystać wiedzę do rozwiązywania problemów w miejscu pracy;
- 7) korzystać z programów komputerowych dla celów rejestracji i monitorowania zakażeń.

3. Treści nauczania:

- 1) metodyka pracy:
 - a) systemy kontroli zakażeń szpitalnych w krajach wysoko rozwiniętych, założenia polityki zdrowotnej Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) i innych organizacji współpracujących na rzecz zdrowia,
 - b) program kontroli zakażeń szpitalnych,
 - c) organizacja i zadania zespołu do spraw kontroli zakażeń,
 - d) kompetencje pielęgniarki, położnej epidemiologicznej i innych członków zespołu,
 - e) rola i zadania pielęgniarki, położnej epidemiologicznej w zespole,
 - f) wdrażanie zasad i procedur postępowania w zakresie zapobiegania i kontroli zakażeń,
 - g) prowadzenie nadzoru,
 - h) monitorowanie higieny szpitalnej,
 - i) współpraca z zespołami terapeutycznymi funkcjonującymi na terenie szpitala,
 - j) edukacja pracowników,
 - k) metody pracy pielęgniarki, położnej epidemiologicznej;
- 2) monitorowanie procesu pracy: jakość w pracy pielęgniarki, położnej epidemiologicznej, pomiar jakości usług związanych z kontrolą zakażeń szpitalnych, standardy i kryteria, metody pomiaru, zasa-

dy tworzenia narzędzi oceny, techniki oceny, wdrażanie zmian, rola pielęgniarki, położnej epidemiologicznej we wprowadzaniu zmiany, metody planowania i ewaluacji zmian;

- 3) kontrola zakażeń:
 - a) rejestrowanie i monitorowanie zakażeń,
 - b) nadzór całościowy i jego dokumentowanie,
 - c) nadzór celowany i wybiórczy,
 - d) metody prowadzenia nadzoru,
 - e) rozpoznawanie i rejestrowanie zakażeń szpitalnych,
 - f) analiza i ocena zebranych danych,
 - g) wykorzystanie kryteriów standardów do oceny kontroli zakażeń szpitalnych,
 - h) rejestracja zakażeń występujących w szpitalu,
 - i) komputerowa rejestracja zakażeń i analiza danych,
 - j) organizacja i funkcjonowanie systemu rejestracji i monitorowania zakażeń,
 - k) zasady gromadzenia, rejestrowania i analizowania informacji w oparciu o funkcjonujące w szpitalu systemy bazy danych,
 - l) wykorzystywanie programów komputerowych w pracy pielęgniarki, położnej epidemiologicznej,
 - m) zasady przedstawiania danych nadzoru;
- 4) epidemiczne występowanie zakażeń szpitalnych:
 - a) postępowanie w przypadku wykrycia na oddziale zakażeń lub nosicielstwa,
 - b) działania pielęgniarki, położnej epidemiologicznej w przypadku wystąpienia epidemicznego zakażenia szpitalnego, postępowanie w przypadku niepotwierdzonej epidemii,
 - c) postępowanie w przypadku potwierdzonej epidemii,
 - d) metody izolacji stosowane w przypadku opieki nad zakażonymi pacjentami,
 - e) dochodzenie epidemiologiczne, badania bakteriologiczne,
 - f) stosowanie procedur kontrolnych podczas epidemii,
 - g) zgłaszanie przypadków zakażeń do stacji sanitarno-epidemiologicznej,
 - h) przygotowanie raportów po wystąpieniu epidemii;
- 5) zagadnienia ryzyka i odpowiedzialności zawodowej w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy:
 - a) wyposażenie pielęgniarskich stanowisk pracy,
 - b) ochrona personelu i pacjentów przed zakażeniem,
 - c) profilaktyka swoista — znaczenie szczepień i immunoglobulin w zapobieganiu zakażeniom szpitalnym, eliminacja nosicielstwa,

- d) stosowanie odzieży ochronnej przez personel szpitala,
- e) bezpieczeństwo pacjenta i personelu podczas zagrożeń epidemiologicznych,
- f) zadania służby medycyny pracy.

VI. Kwalifikacje kadry dydaktycznej

1. Organizator kształcenia zapewnia w przedmiotowej dziedzinie kształcenia wykładowców posiadających:

- 1) tytuł naukowy profesora w dziedzinie odpowiadającej tematyce wykładów;
- 2) stopień naukowy doktora habilitowanego w dziedzinie odpowiadającej tematyce wykładów;
- 3) stopień naukowy doktora w dziedzinie odpowiadającej tematyce wykładów.

2. Wykładowcami mogą być osoby mające nie mniej niż pięcioletni staż zawodowy w dziedzinie będącej przedmiotem specjalizacji, doświadczenie dydaktyczne oraz spełniają co najmniej jeden z warunków:

- 1) posiadają tytuł zawodowy magistra pielęgniarstwa, magistra położnictwa;
- 2) posiadają tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa epidemiologicznego;
- 3) posiadają specjalizację lekarską w dziedzinie medycyny odpowiadającą dziedzinie pielęgniarstwa będącej przedmiotem specjalizacji;
- 4) posiadają ukończone studia wyższe na kierunku mającym zastosowanie w ochronie zdrowia lub inne kwalifikacje niezbędne do realizacji wybranych zagadnień.

Załącznik nr 27

RAMOWY PROGRAM BLOKU SPECJALISTYCZNEGO SPECJALIZACJI W DZIEDZINIE ORGANIZACJI I ZARZĄDZANIA DLA PIELĘGNIAREK I POŁOŻNYCH

I. Cel kształcenia

Kształtowanie i rozwijanie praktycznych umiejętności kierowniczych oraz przekazanie pielęgniarkom, położnym uzupełniającej wiedzy niezbędnej do sprawnego zarządzania w systemie opieki zdrowotnej i współuczestniczenia w osiąganiu celów tego systemu.

II. Czas trwania specjalizacji

1. Łączna liczba godzin wynosi 1 030 godzin dydaktycznych.

2. Łączna liczba godzin w bloku ogólnozawodowym wynosi 330 godzin.

- 1) organizator ma prawo zrezygnować z realizacji modułu bloku ogólnozawodowego: V. Organizacja i zarządzanie z elementami ekonomiki ochrony zdrowia, VII. Ocena stanu zdrowia i badanie fizykalne, XI. Informatyka i statystyka w praktyce pielęgniarki i położnej;
- 2) w przypadku rezygnacji ze wskazanych modułów czas trwania bloku ogólnozawodowego wynosi 135 godzin;
- 3) pozostały do dyspozycji czas proponuje się wykorzystać na zwiększenie liczby godzin i ćwiczeń w bloku specjalistycznym, w module X. Informatyka i statystyka w zakładach opieki zdrowotnej oraz innych, uwzględniając istniejące preferencje uczestników szkolenia.

3. Łączna liczba godzin w bloku specjalistycznym wynosi 700 godzin, w tym: część teoretyczna 560 godzin, część praktyczna 140 godzin.

III. Wykaz umiejętności będących przedmiotem kształcenia

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

- 1. Scharakteryzować główne kierunki zmian systemowych w ochronie zdrowia w Polsce i przewidywane skutki tych zmian.
- 2. Zróżnicować systemy opieki zdrowotnej na świecie (wskazać ich zalety i wady).
- 3. Scharakteryzować cechy rynku usług zdrowotnych w Polsce.
- 4. Określić kryteria jakości świadczeń medycznych.
- 5. Określać priorytety w działaniu.
- 6. Tworzyć i wdrażać standardy praktyki zawodowej.
- 7. Określić istotę zarządzania strategicznego w zakładach opieki zdrowotnej oraz barier z tym związanymi.
- 8. Przygotować umowę o udzielanie świadczeń zdrowotnych zgodnie z wymogami formalnoprawnymi.
- 9. Stosować nowoczesne techniki selekcji przy doborze pracowników i tworzeniu zespołów.
- 10. Dokonać analizy obsady stanowisk pielęgniarskich i opracować plan zatrudnienia (obejmujący liczbę zatrudnionych i ich kompetencje).
- 11. Określić związek pomiędzy jakością pracy a gratyfikacją.

12. Przeprowadzić diagnozę funkcjonowania organizacji.

13. Zapewnić warunki do dialogu między współpracownikami.

14. Stworzyć przejrzysty system oceny i motywowania pracowników w kierowanym zespole.

15. Dokonać pomiaru efektywności pracy.

16. Scharakteryzować zadania i funkcje kontroli.

17. Dokonać wyodrębnienia budżetu na świadczenia pielęgniarskie.

18. Omówić zasady alokacji środków finansowych w samodzielnych zakładach opieki zdrowotnej.

19. Prowadzić negocjacje i rozwiązywać konflikty.

20. Kierować ludźmi w procesie zmian i skutecznie się z nimi komunikować.

21. Korzystać z informacji statystycznych pod kątem oceny i planowania zapotrzebowania na świadczenia pielęgniarskie.

22. Korzystać z baz danych.

23. Posługiwać się programami komputerowymi używanymi w zakładach opieki zdrowotnej.

24. Planować kształcenie i rozwój podległego personelu.

25. Opracować biznesplan dla zakładu opieki zdrowotnej.

IV. Plan nauczania

Lp.	MODUŁ	Liczba godzin
I	Systemy ochrony zdrowia na świecie	45
II	Transformacja systemu ochrony zdrowia w Polsce	60
III	Rynek potrzeb zdrowotnych i finansowanie zakładów opieki zdrowotnej	65
IV	Podstawy zarządzania	60
V	Kierowanie zasobami ludzkimi w zakładach opieki zdrowotnej	75
VI	Diagnoza funkcjonowania zakładu opieki zdrowotnej	45
VII	Kierowanie zmianami	45
VIII	Negocjacje i rozwiązywanie konfliktów	45
IX	Wybrane zagadnienia prawa pracy w zakładach opieki zdrowotnej	45
X	Informatyka i statystyka w zakładach opieki zdrowotnej	75
Teoria — liczba godzin		560

Lp.	STAŻ	Liczba godzin
I	Wzorcowa placówka ochrony zdrowia lecznictwa otwartego lub zamkniętego	140
Staż — liczba godzin		140

V. Program nauczania

MODUŁ I. SYSTEMY OCHRONY ZDROWIA NA ŚWIECIE

1. Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki, położnej do samodzielnej i krytycznej analizy rozwiązań organizacyjnych we współczesnych systemach opieki zdrowotnej oraz możliwości wykorzystania doświadczeń innych państw w procesie reformy polskiego systemu opieki zdrowotnej.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

- 1) wykazać zależności pomiędzy systemami ochrony zdrowia a polityką społeczno-ekonomiczną państwa;
- 2) wyjaśnić rolę państwa, samorządu i innych instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych w rozwiązywaniu problemów zdrowotnych społeczeństwa;
- 3) scharakteryzować kryteria efektywności działania systemu opieki zdrowotnej;
- 4) scharakteryzować i porównać różnorodne systemy opieki zdrowotnej na świecie;
- 5) scharakteryzować uprawnienia pacjenta do przysługujących mu świadczeń zdrowotnych w poszczególnych systemach opieki zdrowotnej;
- 6) omówić założenia transformacji systemu opieki zdrowotnej w Polsce;
- 7) wskazać możliwości wykorzystania doświadczeń zagranicznych w przekształceniach systemowych w ochronie zdrowia w Polsce.

3. Treści nauczania:

- 1) system ochrony zdrowia w strukturze społecznej:
 - a) system ochrony zdrowia a system zabezpieczenia społecznego,
 - b) polityka zdrowotna jako element składowy polityki społeczno-ekonomicznej państwa;
- 2) kryteria efektywności działania systemu opieki zdrowotnej i wskaźniki jego pomiaru:
 - a) dostępność i kompleksowość świadczeń zdrowotnych,
 - b) ciągłość i jakość opieki zdrowotnej,
 - c) satysfakcja pacjentów i personelu medycznego;
- 3) charakterystyka europejskich systemów opieki zdrowotnej finansowanych w oparciu o ubezpieczenia zdrowotne — system opieki zdrowotnej w Niemczech, we Francji, w Szwajcarii;

4) charakterystyka europejskich systemów narodowej służby zdrowia:

- a) system opieki zdrowotnej w Wielkiej Brytanii,
 - b) systemy narodowej służby zdrowia w Szwecji i Danii,
 - c) systemy zbliżone i upodabniające się: Hiszpania, Grecja, Portugalia, Irlandia;
- 5) pluralistyczny system opieki zdrowotnej Stanów Zjednoczonych:
- a) ubezpieczenia pracownicze,
 - b) programy rządowe Medicare i Medicap,
 - c) Organizacja Podtrzymywania Zdrowia;
- 6) systemy opieki zdrowotnej w byłych krajach bloku wschodniego i kierunki ich przeobrażeń;
- 7) charakterystyka systemu opieki zdrowotnej w Polsce przed i po dniu 1 stycznia 1999 r.;
- 8) porównanie systemów opieki zdrowotnej, tendencje, podobieństwa i cechy różnicujące;
- 9) możliwości wykorzystania doświadczeń zagranicznych w procesie reformy polskiego systemu opieki zdrowotnej:
- a) porównania i ocena rozwiązań organizacyjnych,
 - b) współczesne kierunki reform systemów opieki zdrowotnej (prywatyzacja usług zdrowotnych, decentralizacja, konkurencja na rynku usług medycznych, racjonowanie opieki zdrowotnej a dostępność świadczeń zdrowotnych, rachunek kosztów).

MODUŁ II. TRANSFORMACJA SYSTEMU OCHRONY ZDROWIA W POLSCE

1. Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki, położnej do aktywnego współuczestniczenia w procesie transformacji systemu ochrony zdrowia w Polsce.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

- 1) omówić założenia i kierunki reformy systemu ochrony zdrowia;
- 2) omówić organizację i podstawy prawne funkcjonowania systemu powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego;
- 3) przedstawić zadania Narodowego Funduszu Zdrowia, jako podmiotu finansującego świadczenia zdrowotne;
- 4) scharakteryzować rolę i zadania samorządu terytorialnego w realizacji polityki zdrowotnej;

- 5) scharakteryzować rynek świadczeniodawców w Polsce;
- 6) omówić zasady prywatyzacji w sektorze opieki zdrowotnej;
- 7) omówić podstawy prawne, organizację i finansowanie samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej;
- 8) wskazać różnice w organizacji i funkcjonowaniu samodzielnego zakładu opieki zdrowotnej i jednostki budżetowej;
- 9) wskazać możliwości i korzyści z komercjalizacji rynku świadczeniodawców;
- 10) przedstawić zalety i wady systemu opieki zdrowotnej w Polsce;
- 11) scharakteryzować program akredytacji szpitali w Polsce;
- 12) przedstawić zakres standardów akredytacji szpitala.

3. Treści nauczania:

- 1) system powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego w Polsce — podstawy prawne, założenia Narodowego Funduszu Zdrowia;
- 2) rola i zadania samorządu terytorialnego w realizacji polityki zdrowotnej;
- 3) prywatyzacja w sektorze opieki zdrowotnej:
 - a) prywatyzacja materialna (przekazywanie środków trwałych, mienia),
 - b) prywatyzacja funkcjonalna (przekazywanie publicznych zadań);
- 4) rynek dostawców usług zdrowotnych:
 - a) publiczne zakłady opieki zdrowotnej,
 - b) niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej;
- 5) samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej:
 - a) prawne podstawy funkcjonowania,
 - b) zarządzanie finansami;
- 6) analiza porównawcza jednostki budżetowej i jednostki samodzielnej;
- 7) alternatywne formy opieki zdrowotnej:
 - a) zakłady opiekuńczo-lecznicze,
 - b) zakłady opiekuńczo-pielęgnacyjne,
 - c) hospicjum;
- 8) prywatyzacja w służbie zdrowia — bariery i kierunki rozwoju;
- 9) zalety i wady systemu opieki zdrowotnej w Polsce;
- 10) akredytacja jako zewnętrzny system oceny jakości:

- a) programy akredytacji szpitali,
- b) standardy i procedury akredytacyjne.

MODUŁ III. RYNEK POTRZEB ZDROWOTNYCH I FINANSOWANIE ZAKŁADÓW OPIEKI ZDROWOTNEJ

1. Cel modułu

Przygotowanie kierowniczej kadry do oceny rynku potrzeb zdrowotnych i podejmowania wyboru form prowadzenia działalności pielęgniarskiej.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

- 1) określić zapotrzebowanie na usługi pielęgniarskie na podstawie znajomości danych demograficznych, epidemiologicznych i społecznych;
- 2) planować usługi zdrowotne w aspekcie popytu, podaży i posiadanych zasobów;
- 3) formułować oferty i przygotowywać programy promocyjne świadczeń zdrowotnych do określonych odbiorców;
- 4) posługiwać się podstawowymi pojęciami z zakresu finansów, rachunkowości i ekonomiki zdrowia;
- 5) kierować procesem świadczenia usług zdrowotnych, monitorując i racjonalizując koszty;
- 6) korzystać z technik badawczych w analizowaniu rynku potrzeb zdrowotnych;
- 7) promować usługi pielęgniarskie i medyczne;
- 8) scharakteryzować podstawy finansowania opieki zdrowotnej;
- 9) dokonywać wyboru formy prowadzenia działalności pielęgniarskiej (medycznej) i budować biznesplan dla praktyki pielęgniarskiej, zakładu opieki zdrowotnej, oddziału, w zależności od sytuacji rynkowej;
- 10) przygotować budżet samodzielnej praktyki pielęgniarskiej;
- 11) wyodrębnić budżet na usługi pielęgniarskie z budżetu kompleksowych usług medycznych;
- 12) przedstawić zasady zawierania umów o udzielanie świadczeń zdrowotnych zawarte pomiędzy Funduszem a świadczeniodawcą;
- 13) przygotować umowę o udzielanie świadczeń zdrowotnych;
- 14) korzystać z systemu monitorowania rynku zdrowotnego;
- 15) określić zasady rejestru popytu na usługi medyczne.

3. Treści nauczania:

1) rynek potrzeb zdrowotnych:

- a) źródła informacji o potrzebach zdrowotnych,
- b) demograficzna i epidemiologiczna struktura zapotrzebowania na opiekę zdrowotną — gromadzenie i przetwarzanie wtórnych danych przygotowywanych przez jednostki opieki zdrowotnej, raporty wydziałów zdrowia dotyczące liczby wykonywanych usług medycznych, formularze sprawozdawcze tworzone dla Głównego Urzędu Statystycznego i Ministerstwa Zdrowia, dane z roczników statystycznych, dokonywanie analiz zewnętrznych, analiza czynników mających wpływ na zdrowie, związanych ze środowiskiem i stylem życia (skażenie środowiska, hałas, czynniki socjalne, brak aktywności fizycznej, otyłość, nałogi: palenie tytoniu, picie alkoholu i inne), techniki badań rynkowych (badania rynkowe standaryzowane, grupy fokusowe, wywiady indywidualne, badania etnograficzne, obserwacja zachowań),
- c) poznanie priorytetów zdrowotnych i założeń polityki zdrowotnej w regionie,
- d) badania wewnętrzne prowadzone przez jednostki opieki zdrowotnej określające popyt i podaż na usługi zdrowotne w otoczeniu — analizy wykonanych usług zdrowotnych, badania poziomu satysfakcji pacjentów z oferowanych świadczeń, określanie zapotrzebowania na usługi pielęgniarskie w środowisku zamieszkania, nauczania, pracy oraz w stacjonarnym zakładzie opieki zdrowotnej,
- e) obserwowanie i analizowanie rynku obecnych oraz potencjalnych usługodawców — rola cen w kształtowaniu popytu i podaży,
- f) dostosowywanie bieżącej działalności do obserwowanych i przewidywanych zmian na rynku usługobiorców oraz usługodawców,
- g) opracowanie strategii utrzymania aktualnych i pozyskiwania nowych usługobiorców;

2) reforma finansowania w polskim systemie ochrony zdrowia:

- a) Narodowy Fundusz Zdrowia jako podmiot finansujący świadczenia zdrowotne — świadczenia w ramach ubezpieczenia zdrowotnego, umowy o udzielanie świadczeń zdrowotnych, zasady udzielania świadczeń zdrowotnych, zasady sprawowania nadzoru i kontroli nad realizacją umów,
- b) metody i sposoby opłacania świadczeń zdrowotnych z zakresu — podstawowej opieki zdrowotnej, lecznictwa zamkniętego, ambulatoryjnego lecznictwa stacjonarnego, stomatologii, pomocy doraźnej, świadczenia zakładów opiekuńczo-leczniczych, zakładów pielęgnacyjno-opiekuńczych, hospicjów, lecznictwa sanatoryjnego,

- c) zalety i wady sposobów opłacania wykonanych świadczeń zdrowotnych,
- d) procedury wysokospecjalistyczne finansowane z budżetu państwa,
- e) wykaz usług standardowych,
- f) dopłaty pacjentów za usługi ponadstandardowe,
- g) udział samorządów terytorialnych w finansowaniu opieki zdrowotnej;

3) zarządzanie finansami w zakładzie opieki zdrowotnej:

- a) wybrane elementy rachunkowości — rachunkowość zarządcza, rachunkowość finansowa,
- b) koszty i ich rodzaje,
- c) zasady ewidencji kosztów,
- d) rachunki kosztów w publicznych zakładach opieki zdrowotnej,
- e) nowoczesne technologie medyczne a koszty,
- f) budżet zakładu pielęgnacyjno-opiekuńczego, indywidualnej i grupowej praktyki pielęgniarskiej;

4) monitorowanie rynku zdrowotnego;

5) rejestr usług medycznych.

MODUŁ IV. PODSTAWY ZARZĄDZANIA

1. Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki, pożądej do sprawnego funkcjonowania w organizacji i osiągnięcia założonych celów.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, pożądana powinna:

- 1) scharakteryzować podstawowe kierunki zmian w teorii i praktyce zarządzania;
- 2) określić istotę zarządzania i organizacji;
- 3) wskazać najczęstsze błędy popełniane w zarządzaniu strategicznym;
- 4) omówić istotę zarządzania operacyjnego i strategicznego;
- 5) określić wpływ kultury organizacyjnej na osiągnięcie celów w organizacji;
- 6) opracować program poprawy jakości świadczeń zdrowotnych;
- 7) wskazać różnicę pomiędzy zarządzaniem i kierowaniem;
- 8) opracować biznesplan zakładu opieki zdrowotnej;

- 9) motywować pracowników i powiązać motywowanie z gratyfikacją za pracę;
- 10) wykorzystywać różnorodne czynniki w motywowaniu pracowników;
- 11) omówić obszary kontroli oraz powiązać kontrolę z planowaniem;
- 12) opracować system kontroli;
- 13) ocenić skuteczność kontroli.

3. Treści nauczania:

- 1) kierunki zmian w teorii i praktyce zarządzania;
- 2) sprawność organizacji;
- 3) etyka i zarządzanie;
- 4) kultura organizacji i jej uwarunkowania:
 - a) poziomy kultury organizacji,
 - b) wpływ kultury organizacji na sprawność funkcjonowania,
 - c) strategia zmiany kulturowej;
- 5) projektowanie organizacji:
 - a) proces budowy organizacji,
 - b) rodzaje modeli organizacji,
 - c) rozmieszczenie zadań, uprawnień i odpowiedzialności;
- 6) zarządzanie operacyjne:
 - a) pomiar efektywności pracy,
 - b) efektywność organizacji,
 - c) algorytmizacja działań,
 - d) analiza „wąskich gardeł”,
 - e) prognozowanie i techniki prognostyczne;
- 7) zarządzanie strategiczne:
 - a) analiza strategiczna zakładu,
 - b) poziomy strategii,
 - c) wdrażanie strategii,
 - d) biznesplan zakładu opieki zdrowotnej;
- 8) zarządzanie jakością:
 - a) istota jakości i jej znaczenie dla organizacji,
 - b) kompleksowe zarządzanie jakością, narzędzia Total Quality Management (TQM),
 - c) rola kierownictwa i pracowników w podnoszeniu jakości;
- 9) przywództwo, kierowanie i style kierowania;
- 10) motywacja i jej znaczenie w procesie pracy: teorie motywacji, elementy systemu, strategii motywowania;

- 11) kontrola i jej znaczenie w realizacji celów: obszary kontroli, etapy procesu kontroli, skuteczność kontroli.

MODUŁ V. KIEROWANIE ZASOBAMI LUDZKIMI W ZAŁADACH OPIEKI ZDROWOTNEJ

1. Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki, położnej do efektywnego pozyskiwania i racjonalnego wykorzystywania zasobów ludzkich w zarządzaniu organizacją.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

- 1) organizować stanowiska pracy;
- 2) określać zapotrzebowanie na pracowników;
- 3) planować zatrudnienie, dostosowywać liczbę i kompetencje pracowników do celów organizacji i zadań na określonych stanowiskach pracy;
- 4) opracować strategię pozyskiwania pracowników;
- 5) korzystać z różnorodnych metod rekrutacji, doboru i selekcji pracowników;
- 6) przydzielać, nadzorować i oceniać działania pracowników;
- 7) zapewnić organizacji w określonym miejscu i czasie odpowiednią liczbę kompetentnych pracowników;
- 8) wykorzystywać zasady racjonalnego kierowania zasobami ludzkimi;
- 9) omówić sposoby utrzymania zasobów ludzkich.

3. Treści nauczania:

- 1) kierowanie zasobami ludzkimi jako elementy planu strategicznego:
 - a) zasady i metody zarządzania,
 - b) ocena efektywności zarządzania;
- 2) strategia pozyskiwania pracowników:
 - a) planowanie zatrudnienia na różnych szczeblach zarządzania,
 - b) rekrutacja wewnętrzna i zewnętrzna,
 - c) przygotowanie oferty pracy,
 - d) agencje doradztwa personalnego;
- 3) kariera i rozwój pracownika w organizacji:
 - a) profile kompetencji (wiedzy, umiejętności, doświadczenia, postaw),
 - b) kierowanie kompetencjami pracowników,
 - c) strategię kształcenia;

- 4) ocenianie pracowników w organizacji:
 - a) dobór kryteriów i metod oceniania,
 - b) powiązanie ocen z systemem motywowania;
- 5) kreowanie polityki płacowej i innych składników motywowania w zakładzie opieki zdrowotnej;
- 6) organizowanie stanowisk pracy pionu pielęgniarskiego w zakładzie opieki zdrowotnej;
- 7) marketing personalny;
- 8) nadzór personelu.

MODUŁ VI. DIAGNOZA FUNKCJONOWANIA ZAKŁADU OPIEKI ZDROWOTNEJ

1. Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki, położnej do diagnozowania stanu organizacji zakładu opieki zdrowotnej oraz identyfikowania i rozwiązywania problemów.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

- 1) określić misję zakładu opieki zdrowotnej;
- 2) określić stopień realizacji celów na pielęgniarskich stanowiskach pracy w zakładach opieki zdrowotnej;
- 3) określić dostosowanie działań na pielęgniarskich stanowiskach pracy do potrzeb pacjentów;
- 4) przeprowadzić diagnozę funkcjonowania wybranej części zakładu opieki zdrowotnej;
- 5) określić i zhierarchizować problemy funkcjonowania zakładu opieki zdrowotnej;
- 6) posługiwać się wybranymi technikami organizatorskimi.

3. Treści nauczania:

- 1) określenie misji zakładu opieki zdrowotnej;
- 2) analiza szans i zagrożeń oraz silnych i słabych stron zakładu opieki zdrowotnej:
 - a) ocena otoczenia (identyfikacja szans i zagrożeń),
 - b) ocena wewnętrzna (określenie silnych i słabych stron);
- 3) określenie strategicznych problemów zakładów opieki zdrowotnej;
- 4) wypracowanie strategii rozwiązania problemów:
 - a) określenie praktycznych sposobów rozwiązania problemów,
 - b) identyfikacja barier i określenie sposobów ich omijania i łagodzenia,

- c) przygotowanie planu działań krótko- i długoterminowych;
- 5) kryteria oceny przyjętej strategii;
- 6) weryfikacja strategii;
- 7) wdrażanie strategii dostosowywania celów zakładu opieki zdrowotnej i sposobów ich realizacji do rynku potrzeb.

MODUŁ VII. KIEROWANIE ZMIANAMI

1. Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki, położnej do sprawnego kierowania zmianami.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

- 1) zidentyfikować podstawowe problemy i zagrożenia funkcjonowania organizacji;
- 2) zdiagnozować gotowość organizacji do zmiany;
- 3) zdiagnozować gotowość członków zespołów do zmiany;
- 4) wprowadzić zmiany w celu poprawy jakości;
- 5) scharakteryzować wpływ kultury organizacji na dynamikę zmian;
- 6) kierować zasobami ludzkimi w procesie zmian;
- 7) organizować skuteczną komunikację w procesie zmian.

3. Treści nauczania:

- 1) diagnoza gotowości organizacji do zmian;
- 2) proces zmian oraz metodologia jego przygotowania i realizacji;
- 3) czynniki warunkujące powodzenie zmian;
- 4) czynniki utrudniające zmiany;
- 5) wpływ kultury organizacyjnej na proces zmiany;
- 6) reakcje organizacji na konieczność zmian: zmiany dostosowawcze, zmiany planowane, ludzie, grupy, sieci i zespoły w procesach zmian;
- 7) kierowanie procesem zmian;
- 8) kierowanie aspektami emocjonalnymi w procesie zmian;
- 9) restrukturyzacja: istota, metodologia przygotowania i realizacji, warunki powodzenia, adaptacja pracowników do zmian (wewnątrz organizacji, w otoczeniu);

10) zmiana a proces ciągłej poprawy jakości świadczeń.

MODUŁ VIII. NEGOCJACJE I ROZWIĄZYWANIE KONFLIKTÓW

1. Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki, położnej do sprawnego kierowania konfliktami w organizacji i prowadzenia negocjacji.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

- 1) analizować procesy negocjacji;
- 2) obserwować zachowanie ludzi i zespołów w trakcie negocjacji;
- 3) przygotować siebie i zespół do prowadzenia negocjacji;
- 4) prowadzić negocjacje;
- 5) dobrać strategię i taktykę negocjowania do sytuacji negocjacyjnej;
- 6) działać skutecznie w roli mediatora;
- 7) wykorzystać sytuację konfliktową do doskonalenia organizacji.

3. Treści nauczania:

- 1) społeczne konteksty i kultura negocjacji;
- 2) proces negocjacji — charakterystyka, uwarunkowania;
- 3) uwarunkowania siły i skuteczności w negocjacjach różnego typu;
- 4) charakterystyka dobrego negocjatora — przygotowanie i trening;
- 5) strategię i taktyki negocjacji;
- 6) zespoły negocjacyjne — role i warunki skutecznego działania;
- 7) typowe błędy negocjacyjne;
- 8) specyfika i zróżnicowanie negocjacji w polskim systemie opieki zdrowotnej;
- 9) pielęgniarka jako negocjator z konieczności i z wyboru;
- 10) konflikty, rodzaje, uwarunkowania, konsekwencje;
- 11) sposoby i techniki radzenia sobie z konfliktami, konstruktywne wykorzystywanie konfliktu;
- 12) kierowanie konfliktami — konflikt a rozwój i przetrwanie organizacji.

MODUŁ IX. WYBRANE ZAGADNIENIA PRAWA PRACY W ZAKŁADACH ZDROWOTNEJ I PRAWA OPIEKI

1. Cel modułu

Poznanie przez pielęgniarkę, położną istoty i zasad prawa pracy w zakładzie opieki zdrowotnej.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

- 1) omówić podstawy prawne działania zakładów opieki zdrowotnej;
- 2) wymienić najważniejsze akty wykonawcze do ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. — Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.);
- 3) omówić zasady rozwiązywania umów o pracę i uprawnień związków zawodowych w tym zakresie;
- 4) scharakteryzować rodzaje układów zbiorowych;
- 5) określić obowiązki pracodawcy i pracownika w świetle obowiązujących przepisów prawnych;
- 6) omówić zasady odpowiedzialności materialnej pracownika;
- 7) scharakteryzować stosowane mechanizmy przeciwdziałające bezrobociu;
- 8) omówić zasady tworzenia zakładowego funduszu świadczeń socjalnych;
- 9) interpretować i stosować przepisy prawne;
- 10) dobrać przepis prawny rozstrzygający konkretną sytuację, zwłaszcza związaną z uprawnieniami i obowiązkami pracowników.

3. Treści nauczania:

- 1) przedmiot i zakres prawa pracy — podstawowe sfery regulacji:
 - a) Kodeks pracy a ustawy związkowe: podstawowe ustawy związkowe i zakres ich regulacji,
 - b) akty wykonawcze do Kodeksu pracy,
 - c) zakres zastosowania Kodeksu pracy i ustaw związkowych w działalności zakładu opieki zdrowotnej: przepisy bezwzględnie i względnie obowiązujące,
 - d) sposoby nawiązania stosunku pracy: umowa o pracę i jej rodzaje, powołanie, mianowanie, wybór,
 - e) zastosowanie i rola umów cywilnoprawnych w funkcjonowaniu zakładu opieki zdrowotnej: umowa zlecenia, umowa o dzieło, umowa o udzielaniu świadczeń zdrowotnych, inne umowy cywilnoprawne,

- f) umowa o pracę a umowy cywilnoprawne: podobieństwa i różnice,
 - g) sposoby rozwiązania stosunku pracy: porozumienie stron, wypowiedzenie stosunku pracy a wypowiedzenie dotychczasowych warunków pracy i płacy, rozwiązanie stosunku pracy bez wypowiedzenia,
 - h) szczególne zasady rozwiązywania stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy: zakres zastosowania ustawy, wymogi proceduralne w zakresie zwolnień grupowych, uprawnienia pracownicze,
 - i) uprawnienia związków zawodowych w zakresie polityki kadrowej samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej w świetle Kodeksu pracy i ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy (Dz. U. z 2002 r. Nr 112, poz. 980, z późn. zm.);
 - j) podstawowe przepisy kodeksu pracy w zakresie wynagradzania pracowników za pracę i inne świadczenia pracownicze: zasady kształtowania polityki wynagrodzeń, ochrona wynagrodzeń pracowniczych;
 - k) zakładowy regulamin wynagrodzeń: procedura przygotowania, rola związków zawodowych;
 - l) istota i funkcje polityki płacowej w samodzielnych zakładach opieki zdrowotnej;
 - m) ochrona pracownika w świetle ustawy z dnia 29 grudnia 1993 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. z 2002 r. Nr 9, poz. 85, z późn. zm.);
- 2) układ zbiorowy pracy:
- a) rodzaje układów zbiorowych pracy: układ ponadzakładowy i układ zakładowy,
 - b) procedura przygotowania zakładowego układu pracy: rola pracodawcy, związków zawodowych;
- 3) rozpatrywanie sporów o roszczenia ze stosunku pracy:
- a) postępowanie pojednawcze w zakładzie pracy: procedura powoływania komisji pojednawczych, procedura postępowania przed komisjami pojednawczymi, zakres uprawnień komisji — sprawy wyłączone z właściwości komisji,
 - b) tryb postępowania przed sądami pracy: organizacja sądów pracy, właściwości,
 - c) procedura postępowania przed sądami pracy, koszty sądowe;
- 4) podstawowe obowiązki pracodawcy i pracownika:
- a) obowiązki pracodawcy w świetle Kodeksu pracy i innych przepisów,
 - b) obowiązki pracownika w świetle przepisów prawa pracy, zakaz konkurencji;
- 5) odpowiedzialność materialna pracownika za szkody wyrządzone pracodawcy:
- a) odpowiedzialność pracownika w świetle Kodeksu pracy a odpowiedzialność cywilna pracownika zakładu opieki zdrowotnej,
 - b) odpowiedzialność pracownika za mienie powierzone,
 - c) zasady wspólnej odpowiedzialności materialnej,
 - d) odpowiedzialność porządkowa pracownika,
 - e) procedura wymierzania kar porządkowych,
 - f) uprawnienia pracodawcy i pracownika;
- 6) szczególna ochrona pracy kobiet i pracowników młodocianych:
- a) ochrona pracy kobiet: prace wzbronione, urlopy macierzyńskie, urlopy wychowawcze, uprawnienia kobiet wychowujących dzieci, ochrona stosunku pracy,
 - b) ochrona pracowników młodocianych: czas pracy, urlopy wypoczynkowe, ochrona zdrowia, inne uprawnienia;
- 7) czas pracy i urlopy wypoczynkowe:
- a) podstawowe przepisy o czasie pracy,
 - b) sposoby organizowania czasu pracy, praca w godzinach nadliczbowych, w niedziele i święta,
 - c) urlopy pracownicze: uprawnienia pracodawcy i pracownika;
- 8) tryb rozwiązywania sporów zbiorowych:
- a) istota sporu zbiorowego; spór zbiorowy a indywidualne roszczenie ze stosunku pracy,
 - b) procedura i mechanizmy rozwiązywania sporów zbiorowych: rokowania, mediacje i arbitraż, strajk — wymogi prawne i legalność strajku;
- 9) mechanizmy przeciwdziałania bezrobociu:
- a) organizacja dodatkowych miejsc pracy z Funduszu Pracy i zasady udzielania pożyczek,
 - b) organizacja prac interwencyjnych,
 - c) zasady korzystania z zasiłków dla bezrobotnych, zasiłków przedemerytalnych i zasiłków szkoleniowych, działania ostonowe;
- 10) podstawowe uprawnienia pracownicze w razie choroby i macierzyństwa:
- a) charakterystyka ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887, z późn. zm.),

- b) charakterystyka ustawy z dnia 1 grudnia 1994 r. o zasiłkach rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych (Dz. U. z 1998 r. Nr 102, poz. 651, z późn. zm.),
 - c) charakterystyka ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 199, poz. 1673, z późn. zm.);
- 11) zakładowy fundusz świadczeń socjalnych; ustawa z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz. U. z 1996 r. Nr 70, poz. 335, z późn. zm.);
- 12) ewolucja rozwiązań prawnych w zakresie prawa pracy.

MODUŁ X. INFORMATYKA I STATYSTYKA W ZAKŁADACH OPIEKI ZDROWOTNEJ

1. Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki, położnej do wykorzystywania danych statystycznych w planowaniu, ocenianiu i usprawnianiu organizacji opieki zdrowotnej.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

- 1) planować i prowadzić badania statystyczne;
- 2) dokonać liczbowej charakterystyki oraz prezentacji materiału statystycznego w postaci tabel i wykresów;
- 3) analizować dynamikę zjawisk masowych, w tym obliczania wskaźników dynamiki;
- 4) stwierdzić zależności korelacyjne pomiędzy zmiennymi;
- 5) posługiwać się sprzętem komputerowym w zakresie niezbędnym do gromadzenia i opracowania danych statystycznych oraz prowadzenia prac biurowych, w tym korzystania z poczty elektronicznej i przesyłania danych poprzez sieć komputerową;
- 6) posługiwać się aplikacjami stosowanymi w zakładach służby zdrowia w zakresie niezbędnym do wprowadzania, modyfikowania, sortowania i wyszukiwania danych oraz sporządzania raportów i zestawień danych;
- 7) wnioskować na podstawie badań statystycznych.

3. Treści nauczania:

- 1) podstawowe pojęcia statystyczne;
- 2) planowanie badań statystycznych: rodzaje i etapy badań statystycznych, dobór próby, narzędzia badawcze;
- 3) prowadzenie i opracowanie badań statystycznych:

- a) obserwacja statystyczna,
 - b) zliczanie i grupowanie danych,
 - c) prezentacja materiału statystycznego: tabele, wykresy, diagramy i histogramy;
- 4) opisowa analiza zjawisk statystycznych: średnia arytmetyczna, harmoniczna, geometryczna i dominanta, miary zmienności, miary asymetrii, wskaźniki struktury i natężenia;
- 5) analiza dynamiki zjawisk;
- 6) rodzaje szeregów dynamicznych:
- a) przyrosty absolutne i względne,
 - b) wskaźniki dynamiki,
 - c) średnie tempo zmian zjawisk w czasie;
- 7) analiza współzależności zjawisk masowych:
- a) sposoby stwierdzania zależności korelacyjnej,
 - b) współczynniki korelacji;
- 8) wnioski statystyczne: hipotezy statystyczne, przedziały ufności;
- 9) podstawowe oprogramowanie komputerów: środowisko Windows, charakterystyka komputerowych baz danych;
- 10) programy komputerowe używane w jednostkach ochrony zdrowia:
- a) system ewidencji ruchu chorych,
 - b) skomputeryzowana historia choroby,
 - c) system analizy kosztów,
 - d) system kadr,
 - e) system płac,
 - f) system obsługi aptek;
- 11) zastosowanie komputerów w pracach biurowych:
- a) zasady edycji dokumentów,
 - b) sporządzanie tabel i zestawień,
 - c) przesyłanie danych przez sieć komputerową,
 - d) poczta elektroniczna.

VI. Kwalifikacje kadry dydaktycznej

1. Organizator kształcenia zapewnia w przedmiotowej dziedzinie kształcenia wykładowców posiadających:

- 1) tytuł naukowy profesora w dziedzinie odpowiadającej tematyce wykładów;
- 2) stopień naukowy doktora habilitowanego w dziedzinie odpowiadającej tematyce wykładów;
- 3) stopień naukowy doktora w dziedzinie odpowiadającej tematyce wykładów.

2. Wykładowcami mogą być osoby mające nie mniej niż pięcioletni staż zawodowy w dziedzinie będącej przedmiotem specjalizacji, doświadczenie dydaktyczne oraz spełniają co najmniej jeden z warunków:

1) posiadają tytuł zawodowy magistra pielęgniarstwa, magistra położnictwa;

2) posiadają tytuł specjalisty w dziedzinie organizacji i zarządzania;

3) posiadają ukończone studia wyższe na kierunku mającym zastosowanie w ochronie zdrowia lub inne kwalifikacje niezbędne do realizacji wybranych zagadnień.